

LXXI. FEJEZETI INDOKOLÁS

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2003. évi költségvetésének végrehajtása

I. A Nyugdíjbiztosítási Alap költségvetése egyenlegének alakulása és feltételrendszerének rövid értékelése

A Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről szóló 2002. évi LXII. törvény a Nyugdíjbiztosítási Alap (a továbbiakban: Ny. Alap) 2003. évi költségvetését 1 501 461,3 millió forint bevételi és 1 501 461,3 millió forint kiadási főösszeg mellett, nulla egyenleggel állapította meg.

Az időskorúak és a tartósan, vagy véglegesen munkaképtelenné váltak és hozzátartozóik társadalombiztosítási nyugellátásaival, valamint a társadalombiztosításon kívüli forrásból finanszírozott ellátásokkal kapcsolatos feladatokat – az Ny. Alap kezelőjének (ONYF) irányítása mellett - a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek látják el, a társadalombiztosítási és más jogszabályokban foglaltak szerint.

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének 2002. évi végrehajtásáról szóló 2003. évi XCV. törvény rendelkezett a 2003. évi költségvetés módosításáról. A törvény 41. § (15) bekezdése magában foglalja a 2003. évi költségvetés egyes kiadási sorainak módosított előirányzatát. Az Ny. Alap 2003. évi költségvetésének főösszegei és az egyenleg a módosítás után változatlan maradt.

A törvénymódosítás a Méltányossági alapon megállapításra kerülő nyugdíjemelés jogcím kiadási előirányzatát 600,0 millió forintról 900,0 millió forintra emelte, ugyanis a 2003. évi előirányzat nem biztosított fedezetet a 2002. évről áthúzódó és a 2003. évben beérkezett kérelmek elbírálásához. (A Kormány már 2003. áprilisában a 2070/2003. (IV.3.) Kormányhatározatban lehetőséget biztosított arra, hogy az eredeti 600,0 millió forintos éves előirányzatból az első félévben 500,0 millió forint felhasználható legyen a kérelmek elbírálásához.)

A Méltányossági alapon megállapításra kerülő nyugdíjemelés többletkiadásának fedezetéül a Nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásai alcím 3 913,5 millió forintos előirányzatát a törvény 100,0 millió forinttal, és a Működésre fordított kiadások cím (központi hivatali szerv) dologi kiadások 4 626,6 millió forintos előirányzatát 200,0 millió forinttal csökkentette. A fentiekén kívül működési előirányzat-átcsoportosítás történt a következők szerint: a Központi hivatali szerv Személyi juttatások előirányzata 65,0 millió

forinttal (9 377,4 millió forintról 9 442,4 millió forintra), a Munkaadókat terhelő járulékoké pedig 20,8 millió forinttal (3 210,4 millió forintról 3 231,2 millió forintra) növekedett.

Az illetménygazdálkodás elkülönített előirányzatának ugyanazon előirányzatai csökkentek (személyi juttatások 65,0 millió forinttal, munkaadókat terhelő járulékok 20,8 millió forinttal).

Az Ny. Alap a 2003. évet a tervezett nulla szaldóval szemben 39 008,5 millió forint hiánnyal zárta, amely 1 501 094,1 millió forint bevételi és 1 540 102,6 millió forint kiadási főösszeg mellett valósult meg.

A 2003. évi összbevétel 367,2 millió forinttal alatta maradt a tervezett előirányzatnak, a kiadás pedig 38 641,3 millió forinttal meghaladta azt. Az eltérés két tényező eredményeként jött létre. Nevezetesen, a tervezés alapjául szolgáló bázisidőszaki várható teljesítés és a makrogazdasági paraméterek tervezett értéke egyaránt jelentősen eltért azok ténylegesen megvalósult értékeitől. A 2003. évi tervezésnél a járulék bevételi előirányzatokat 10,3 %-os növekedés alapozta meg, amelynek összetevői a következők: a tervezett 8,5 %-os bruttó keresetösszeg növekedés, az egyéni nyugdíjjárulék 0,5 %-pontos növekedése, valamint a járulékfizetés felső határának 6 490 forint/nap összegről 10 700 forint/nap összegre emelése, továbbá a behajtási tevékenység hatékonyságának javulása. A KSH jelentése alapján - a 2002. évihez képest - a tervezettnél lényegesen nagyobb mértékű, 13,1 %-os bruttó keresetösszeg növekedés valósult meg. A tényleges járulékbevétel növekedés a teljesítés indexe alapján 12,4 %-os volt.

Az ellátások kiadásait tekintve a költségvetés a januári 8,4 %-os nyugdíjemelést tartalmazta. A novemberi, további 2,2 %-os nyugdíjemelést a nettó átlagkereset 2003. évi növekedésének a tervezettnél nagyobb mértéke tette szükségessé, amelynek 16-17 %-os várható mértéke jelentősen meghaladta a tervezett 11,8 %-ot. (A 157/2003.(X.1.) Korm. rendelet szabályozta a nyugellátások és a baleseti járadék novemberi január 1-jéig visszamenőleges hatályú 2,2 %-os kiegészítő emelését.) Az emelésből eredő kiadás növekedés éves szinten 10,6 %-os volt, amely – az évközi elhalálozások, egyéb ellátás megszűnések miatt – mintegy 0,2 %-ponttal alacsonyabb az éves szinten számított 10,8 %-os mértéknél. Ez a növekedés 1,3 %-kal magasabb a tényleges nettó átlagkereset (14,3 %-os) és a fogyasztói ár (4,7 %-os) növekedéséhez tartozó (9,5 %-os) mértéknél.

Az egyes szociális tárgyú törvények módosításáról szóló 2003. évi IV. törvény 65. §-a rendelkezett a 13. havi nyugdíjról. Kifizetésére e törvény 83. § (1) bekezdése szerint került sor. A tárgyév november havi nyugellátásai már tartalmazták a 2,2 %-os kiegészítő nyugdíjemelést, a 13. havi nyugdíj

pedig - amely az ellátás egy havi összegének 25 %-át tette ki – már az emelt havi összeg arányos részében került kifizetésre. Ez további 2,1 %-kal emelte a nyugdíjakat. A januári és a novemberi visszamenőleges nyugdíjemelés, továbbá a 13. havi nyugdíj együttes hatására 2003-ban a nyugdíjak 13,1 %-kal emelkedtek. A 4,7 %-os infláció mellett a nyugdíjak reálértékének növekedése 8,0 % volt. Ugyancsak 2003. novemberében került végrehajtásra a 20 %-os mértékű özvegyi nyugdíjak 25 %-os szintre való emelése.

II. Az Ny. Alap bevételeinek, kiadásainak teljesítése

A 2003. év során az összes bevétel az éves előirányzat közel 100,0 %-ában teljesült, a kiadások pedig annak 102,6 %-át tették ki.

millió forint

Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi mód. előir.	2003. évi teljesítés	2003. évi telj. a mód. előir. %-ában	2003. évi telj. a 2002. évi %-ában
Bevételi főösszeg	1 391 650,8	1 501 461,3	1 501 094,1	99,98	107,9
Kiadási főösszeg	1 405 851,6	1 501 461,3	1 540 102,6	102,6	109,6
Egyenleg	- 14 200,8	0,0	-39 008,5		274,7

Az előző évihez viszonyítva a bevételi főösszeg 7,9 %-kal, a kiadási főösszeg pedig 9,6 %-kal magasabb. Ebből adódóan az éves egyenleg is kedvezőtlenebbül alakult. A deficit a 2002. évi 14 200,8 millió forintos összeghez képest 24 807,7 millió forinttal magasabb: 39 008,5 millió forint összegű.

A kiadási főösszeg 1 540 102,6 millió forintban teljesült, így az előző évhez viszonyítva 9,6 %-os, az előirányzathoz (1 501 461,3 millió forint) képest pedig 2,6 %-os növekedés mutatkozott. A többlet leginkább a nyugellátások kiadásainál, valamint a működés költségeinek teljesítésénél jelentkezett (előző évi maradvány felhasználása). Az ellátási kiadások túlteljesülését alapvetően a - már korábban említett - novemberi 2,2 %-os kiegészítő emelés, és a 20 %-os mértékű özvegyi nyugdíj 25 %-ra való emelése okozta.

2003-ban az összes kiadás 97,5 %-át finanszírozták a bevételek, míg 2002-ben ez az arány magasabb, 99,0 %-os volt. A tárgyévben a járulékbételek és hozzájárulások - az előző évi 77,6 %-os arányt meghaladó - 79,6 %-os mértékben finanszírozták a kiadásokat. A központi költségvetési hozzájárulások 2003-ban a kiadások 17,3 %-ára nyújtottak fedezetet. A

Nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek és a működési bevételek együttes, 0,7 %-os részaránya lényegében nem változott.

II. 1. Az Ny. Alap bevételeinek teljesítése

Az Ny. Alap bevételi főösszege 1 501 094,1 millió forint volt, mely az előirányzott 1 501 461,3 millió forinthez képest 99,98 százalékos teljesítést jelez.

A bevételek jelentős részét az 1 499 316,8 millió forint összegű, nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéül szolgáló bevételek adják, amelyek 99,9 %-át teszik ki az előirányzat (1 500 133,2 millió forint) összegének. A tárgyévi teljesítés 7,8 %-kal haladja meg az előző évit.

A járulékbévételek és hozzájárulások 1 225 246,8 millió forintos összege teszi ki a nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéül szolgáló bevétel legnagyobb hányadát, 81,7 %-át. Ez a jogcímcsoport az előirányzat 99,7 %-ában teljesült, és 12,3 %-kal haladja meg a 2002. évi tényleges összeget. Ezen belül a munkáltatói és az egyéni (biztosított) járulékok együttes összege 1 191 962,6 millió forint, amely 0,2 %-kal, 2 878,1 millió forinttal kevesebb az előirányzatnál, és 12,4 %-kal meghaladja a 2002. évi összeget. Az összes járulékbévételeken belül eltérően alakult a munkáltatói és az egyéni járulékok mind az előirányzathoz, mind pedig az előző évihez képest.

„Az államháztartás működési rendjéről” szóló 217/1998 (XII.30.) Korm rendelet 114.§ (7) bekezdésében foglaltak szerint: az APEH által beszédett bevételeket havonta – a járulékelemek között a mindenkori bevallott kötelezettség arányában - kell felosztani. Ezt figyelembe véve a járulékbévételek a következőképpen alakultak.

II. 1. 1. Munkáltatói nyugdíjbiztosítási járulék

millió forint

Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi előirányzat	2003. évi teljesítés	Teljesítés az előirányzat %-ban	Teljesítés a 2002. év %-ában
Munkáltatói nyugdt.bizt. járulék	859 648,2	972 979,2	950 186,5	97,7	110,5

A munkáltatói járulékbévételek összege az előirányzottnál 2,3 %-kal, 22 792,7 millió forinttal kevesebb, vagyis lényegesen nagyobb mértékben maradt el az előirányzattól, mint az összes járulékbévételek együttesen. Az előző évhez viszonyítva 10,5 %-kal növekedett a munkáltatói járulékok összege.

II. 1. 2. Biztosítotti nyugdíjjárulék

Megnevezés	millió forint				
	2002. évi teljesítés	2003. évi előir.	2003. évi teljesítés	Telj. az előir. %-ában	Telj. a 2002. évi %-ában
Biztosítotti nyugdíjjárulék összesen	201 278,3	221 861,5	241 776,1	109,0	120,1
Biztosított által fiz. nyugdíj.jár. (8 % ill. 8,5 %)	159 514,9	193 936,6	198 567,7	102,4	124,5
Magánnyugdíjpénztári tag által fiz. nyd. jár. (2% ill. 1,5 %)	36 221,9	27 382,9	33 808,4	123,5	93,3
Magánnyugdíjpénztárak átutalásai	5 541,5	542,0	9 400,0	1 734,3	169,6
- Rokkantsági transzfer	295,1	542,0	299,4	55,2	101,4
- Pénztártagok visszalépéséből származó transzfer	5 246,4		9 100,6		173,5

A 241 776,1 millió forint egyéni (biztosítotti) járulékbévétele az előirányzatnál 9,0 %-kal, 19 914,6 millió forinttal nagyobb összegben realizálódott. E bevétel tartalmazza a 8,5 % egyéni járulékat, a magánnyugdíjpénztári tagok által fizetett 1,5 % nyugdíjjárulékat, valamint a magánnyugdíjpénztárak átutalásainak összegét. Ezen elemek alakulása igen eltérő. Az egyéni (8,5 %-os) járulékok összege 2,4 %-kal a magánnyugdíjpénztári tagok 1,5 %-os járulékokának összege 23,5 %-kal haladta meg az előirányzatot, a magánnyugdíjpénztárak átutalásainak 9 400,0 millió forint összege viszont többszöröse volt az előirányzott 542,0 millió forintnak. Ez utóbbi bevétel nélkül az egyéni járulékok összege csak 5,0 %-kal haladta volna meg a tervezettet. Az előző évihez viszonyítva az egyéni (biztosítotti) járulékok összege együttesen 20,1 %-kal növekedett. Ezen belül az alábbiak szerint alakult a teljesítés.

- A 8,5 %-os egyéni járulékok összege 24,5 %-kal volt magasabb a 2002. évinél. E magas növekedésben szerepet játszott a járulékok mértékének a 2002. évi 8 %-ról 8,5 %-ra történő emelése, ami éves átlagban 5,7 %-os növekedésnek felel meg. A növekedés további részében a bérek és a biztosítotti járuléklafon (6 490 forint/nap összegről 10 700 forint/nap összegre) növekedése jelenik meg.
- A magánnyugdíjpénztári tagok által fizetett nyugdíjjárulékok összege nem érte el az előző éviét, attól 6,7 %-kal elmaradt. Ennek oka, hogy a járulékok mértéke a 2002. évi 2 %-ról 1,5 %-ra csökkent. Ez éves átlagban 23,0 %-os csökkenés, így a 93,3 %-os változás (6,7 %-os

csökkenés) mögött lényegében 16,3 %-os növekedés valósult meg, ami a bérek növekedése mellett, a pénztártagok létszámának emelkedését is jelzi.

Az előzetes adatok alapján a magánnyugdíjpénztári tagok létszáma 2003-ban 79,4 ezer fővel növekedett (2 225,4 ezer főről 2 304,8 ezer főre), a 2002. évben tapasztalt átmeneti csökkenéssel szemben. A létszámnövekedést az eredményezte, hogy a 2002. évi XLII. Törvény 198. § (3) bekezdése – 2003. január elsejei hatállyal - visszaállította a kötelező magánnyugdíjpénztári tagságot a pályakezdők részére.

- A magánnyugdíjpénztárak átutalásainak összege 69,6 %-kal volt magasabb az előző évinél, ami a visszalépők számának növekedésével áll összefüggésben. A rendelkezésre álló adatok alapján saját elhatározásból 36 543 fő lépett vissza az állami nyugdíjrendszerbe, a rokkantsági transzfer miatti létszám pedig 3 928 fő volt.

II. 1. 3. Egyéb járulékok és hozzájárulások

Megnevezés	millió forint				
	2002. évi teljesítés	2003. évi előir.	2003. évi teljesítés	Telj. az előir. %-ában	Telj. a 2002. évi %-ában
Egyéb járulékok és hozzájárulások	25 224,9	27 983,4	27 521,1	98,3	109,1
Megállapodás alapján fizetők járulékai	1 257,8	1 156,8	1 405,1	121,5	111,7
Közteherjegy után befolyt járulék	103,3	69,5	193,8	278,8	187,6
Sorkatonai szolg. telj. utáni nyugdíjbizt. és nyugdíj járulék	3 193,8	1 883,1	2 279,3	121,0	71,4
- Honvédelmi Minisztériumtól		1 154,3	1 130,1	97,9	69,1
- Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztériumtól		728,8	1 149,2	157,7	73,7
Fegyveres testületek kedvezm. nyugell. kiadásaihoz hozzájárulás	20 670,0	24 874,0	23 642,9	95,1	114,4
- Honvédelmi Minisztériumtól	9 162,1	12 025,0	12 025,0	100,0	120,3
- Belügyminisztériumtól	9 121,9	9 972,0	8 784,4	88,1	106,0
- Igazságügyi Minisztériumtól	1 443,0	1 738,0	1 694,5	97,5	117,4
- Pénzügyminisztériumtól	462,0	562,000	562,0	100,0	121,6
- Miniszterelnökség fejezettől	481,0	577,0	577,0	100,0	120,0

Megjegyzés: A sorkatonai szolgálatot teljesítők nyugdíjjáruléka magába foglalja a polgári szolgálatosok járulékait.

Az egyéb járulékok és hozzájárulások teljesítése 98,3 %-os volt az előírányzathoz képest, a 2002. évihez viszonyítva pedig 9,1 %-os növekedést mutat. A teljesítés jelentős hányadát a fegyveres testületek kedvezményes nyugellátásainak kiadásaihoz hozzájárulás tétele (23 642,9 millió forint) adja,

amely a tervezett értékhez viszonyítva 95,1 %-ot tesz ki. Az előirányzat alatti teljesítést az okozta, hogy egyes fejezetektől nem a törvényben meghatározott térítési összeg került átutalásra. A sorkatonai szolgálatot teljesítők utáni nyugdíjbiztosítási és nyugdíjjárulék 2 279,3 millió forint volt, túlteljesülésének (121,0 %) oka, hogy a polgári szolgálatot teljesítők után fizetett járulékbévételek a tervezettnél magasabb összegben teljesültek. A megállapodás alapján fizetők járulékaik 248,3 millió forinttal haladták meg az előirányzatot a megállapodások számának emelkedése miatt. A közteherjegy után befolyt járulék az igénybevétel emelkedésével arányban nőtt, és az éves előirányzatot 124,3 millió forinttal meghaladta.

II. 1. 4. Késedelmi pótlék, bírság

millió forint

Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi előir.	2003. évi teljesítés	Telj. az előir. %-ában	Telj. a 2002. évi %-ában
Késedelmi pótlék, bírság	5 119,8	5 714,5	5 763,1	100,8	112,6

Késedelmi pótlék, bírság címen 5 763,1 millió forint - az előirányzat 100,8 %-a - érkezett a nyugdíjagazgatás számlájára, amely a tervezett előirányzatot 48,6 millió forinttal haladta meg. A 2000. évtől kezdve az APEH késedelmi pótlék és bírság számlájára befolyt összegből 30 % illeti meg a társadalombiztosítás pénzügyi alapjait, melynek felosztása a társadalombiztosítás pénzügyi alapjairól és azok 1993. évi költségvetéséről szóló 1992. évi LXXXIV. törvény 13. számú melléklete alapján történik.

II. 1. 5. Központi költségvetési hozzájárulások

millió forint

Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi előir.	2003. évi teljesítés	Telj. az előir. %-ában	Telj. a 2002. évi %-ában
Központi költségvetési hozzájárulások	290 928,6	265 670,1	265 670,1	100,0	91,3
- GYES-ben, GYED-ben, GYET-ben részesülők utáni központi költségvetési térítés	17 089,0	19 240,0	19 240,0	100,0	112,6
- Magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlására költségvetési tám.	88 665,0	130 517,5	130 517,5	100,0	147,2
- Központi költségvetésben tervezett pénzeszközátadás	185 174,6	115 912,6	115 912,6	100,0	62,6

A központi költségvetési hozzájárulások teljesülése összességében az előirányzattal megegyező 265 670,1 millió forint volt, amely az előző évinél

25 258,5 millió forinttal, 8,7 %-kal kevesebb. A jogcímcsoporton belül a tárgyévi teljesítés a következők szerint alakult.

A GYES-ben, GYED-ben, GYET-ben részesülők nyugdíjbiztosítási járulékát a központi költségvetés 19 240 millió forintban – az előirányzat összegével megegyezően - térítette meg a Ny. Alapnak, amely az előző évi térítéshez képest 12,6 %-os növekedést mutat.

A magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlását szolgáló költségvetési támogatás az előirányzatnak megfelelően, 130 517,5 millió forint összegben teljesült, amely 47,2 %-kal haladja meg az előző évi összeget. A rendelkezésre álló információk szerint a központi költségvetés által megtérített összegnél magasabb lesz a magánnyugdíjpénztárak 2003. évi bevételének teljesítése, és így az emiatt kieső járulékbevételek összege is.

A központi költségvetésben tervezett pénzeszköz átadás a törvényi előírásnak megfelelően, az előirányzat mértékéig, 115 912,6 millió forint összegben teljesült. A megtérítés összege 62,6 %-át teszi ki az előző évinek.

II. 1. 6. Nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek

Megnevezés	millió forint				
	2002. évi teljesítés	2003. évi előir.	2003. évi teljesítés	Telj. az előir. %-ában	Telj. a 2002. évi %-ában
Nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek	8 153,5	5 924,5	8 399,9	141,8	103,0
- Kifizetések visszatérülése és egyéb bevételek	8 153,5	5 924,5	8 399,9	141,8	103,0

A nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek 8 399,9 millió forint összegben teljesültek, 2 475,4 millió forinttal (41,8 %-kal) meghaladva az előirányzatot. A 2002. évhez viszonyítva a növekedés 3,0 %. A tétel tartalmazza az Ny. Alapot megillető – korábban kifizetett – visszatérítendő ellátások pénzügyileg elszámolt összegeit. A bevételi jogcímek: elhalálozás, jogalap nélküli felvétel stb.

A bevételek alakulását meghatározta a visszaérkezett nyugellátások állományában bekövetkezett, a tervezettnél nagyobb volumenű változás, amelyet a következő táblázat adatai szemléltetnek:

A visszaérkezett nyugdíjak állományának alakulása

	Visszaérkezett nyugdíj nyitó állomány (függő bev.)	Tárgyévben visszaérkezett összeg (függő)	Bevételeként elszámolt összeg	Visszaérkezett nyugdíj záróállomány (függő bev.)	Záró érték index előző évhez (%)
2001. év	4 260,5	5 535,0	5 010,1	3 947,3	92,7
2002. év	3 947,3	6 191,3	6 355,9	2 459,9	62,3
2003. év	2 459,9	5 228,2	6 146,2	604,0	15,3

Az évközi növekedést a nyugdíjasok létszámcsökkenése és a jogalap nélküli ellátások számának növekedése határozta meg. A követelések pénzügyi rendezését segítette elő az, hogy a törvényi felhatalmazás alapján a nyugellátásban részesült elhunyt személy adatait az illetékes BM hivataltól az ágazat feladatai ellátásához közvetlenül kapja meg. Továbbá 2003. évtől a nyugdíjfolyósító szerv a jogosult halálának hónapját követően a belföldi hitelintézetnél vezetett átutalási számlára, bankszámlára átutalt jogalap nélküli ellátás megtérülése érdekében a hitelintézet terhére történő fizetési meghagyás kibocsátásával intézkedhet, feltéve, hogy a bankszámla feletti rendelkezésre más személy nem jogosult, és a visszautalás a számla terhére megtörténhet. Összességében, ezen intézkedések végrehajtása is hozzájárult ahhoz, hogy a visszaérkezett nyugdíjak állománya a 2002. év végi 2 459,9 millió forint összeggel szemben 2003. év végére 604,0 millió forintra változott.

II. 1. 7. Vagyongazdálkodással kapcsolatos bevételek

millió forint

Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi előir.	2003. évi teljesítés	Telj. az előir. %-ában	Telj. a 2002. évi %-ában
Vagyongazdálkodással kapcsolatos bevételek	18,8	33,0	86,4	261,7	459,4
Ellátások fedezetére szolgáló vagyongazdálkodási bevételek	18,8	33,0	86,4	261,7	459,4
- Járulék tartozás fejében átvett vagyon értékesítéséből származó bevétel	15,0	33,0	58,4	176,9	389,2
- Egyéb vagyonértékesítésből (ingyenes vagyonjuttatás stb.) származó bevétel	3,8	-	28,0		736,6

A vagyongazdálkodással kapcsolatos bevételek teljesítése 86,4 millió forint, amelyből 58,4 millió forint a járuléktartozás fejében átvett vagyon értékesítéséből és hasznosításából származik. Ennek legnagyobb tételét a Csapaki üdülő hasznosítása, illetve annak a működési szektor által történt - törvényben előírtak szerinti - kivásárlása adja, összesen 50,6 millió forint értékben. A fennmaradó 28,0 millió forint döntően az OEP által átutalt egyéb bevételekből (Ybl Bank megtérülés: 25,7 millió forint) származik. Az Alapnak a 2000. év óta már nincs nagy összegű értékesíthető vagyoneleme.

II. 1. 8. Működési célú bevételek

Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi törvényi módosított előirányzat	2003. évi teljesítés	2003. évi telj. a mód. előír. %-ában	2003. évi telj. a 2002.évi %-ában
Működési célú bevételek	1 278,7	1 295,1	1 690,9	130,6	132,2
Működési bevételek	1 231,8	1 295,1	1 596,2	123,2	129,6
Intézményi működési bevételek	116,3	81,1	114,6	141,3	98,5
Működési célú pénzeszköz átvétel államháztartáson belülről	968,0	1112,0	1 365,4	122,8	141,1
Működési célú pénzeszköz átvétel államháztartáson kívülről	147,5	102,0	116,2	113,9	78,8
Felhalmozási és tőke jellegű bevételek	38,6		53,9		139,6
Kölcsönök visszatérülése	8,3		40,8		491,6
Felhalmozási célú pénzeszköz átvétel államháztartáson belülről és tőke jellegű bevételek	8,6				
Egyéb felhalmozási és tőke jellegű bevételek	30,0		53,9		179,6

Az ágazat 2003. évi működési bevétele az eredeti előirányzatként tervezett 1 295,1 millió forinttal szemben 1 690,9 millió forintra teljesült (130,6 %). Ezen belül a felhalmozási bevételek összege 53,9 millió forint, melyből 35,5 millió forint amortizálódott gépkocsik értékesítéséből származik.

Az államháztartáson belüli pénzátvétel összege 1 365,4 millió forint, mely 1 154,2 millió forint összegben a Pénzügyminisztérium és az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium által átutalt működési költségtérítést,

valamint 208,8 millió forint összegben a központi céltartalékból a létszámleépítés végrehajtására /1106/2003. (X. 31.) Korm. határozat/ és a gáz-ár kompenzációra kapott összeget tartalmazza, 2,4 millió forint pedig egyéb pénzátvétel.

Az államháztartáson kívülről származó pénzeszköz átvétel a tervezett 102,0 millió forinttal szemben 116,2 millió forintra teljesült. Az összeg az ÁPV Rt. (78,4 millió forint) és a Hadigondozottak Közalapítványa (37,8 millió forint) költségtérítéséből származik.

II. 1. 9. Az Ny. Alap likviditásának alakulása a 2003. évben

A likviditás alakulását, s ezzel együtt a hitelállomány - éven belüli - nagyságát az Ny. Alap esetében elsősorban a járulékbévételek és a nyugdíj kifizetések időbeli eltérése és értékének különbözete, valamint a „központi költségvetési hozzájárulások” összege és átutalásának ütemezése határozza meg. A hitelszámla januári nyitóegyenlege 7 856,0 millió forint volt, amely a 2002. évi hiány finanszírozásával függ össze. (A hiány rendezésére a 2003. évi XCV. /zárszámadási/ törvény keretében került sor.) December utolsó munkanapján 36 329,7 millió forint volt a hitelállomány, amelynek felvételére azért került sor, mert az Ny. Alap közel 40 milliárd forint hiánnyal zárta a 2003. évet.

Az év folyamán az átlagos hitelállomány 49 119,0 millió forint volt, az egyes hónapokra vonatkozó átlagos értékek azonban jelentős eltéréseket mutatnak. A negyedévek utolsó banki napján (kivéve a IV. negyedévet) „0”-ra csökkent a hitel összege, és az Alap számláinak egyenlege pozitív értéket mutatott. Ez a helyzet negyedévenként hét munkanapig állt fenn – kivéve az első negyedévet. Így az év egészét tekintve az Alap 21 munkanapon rendelkezett forrással, tehát nem szorult hitelre. A hitelszámla napi egyenlege december 10-én érte el legmagasabb értékét, 233 249,4 millió forint összeggel.

A hitelállomány, illetve a likviditás fentiekben leírt alakulását az alábbi tényezők befolyásolták.

- A hitelszámla 2002. december 31-ei záróegyenlege 7 856,0 millió forint volt, az ebben megmutatkozó hiány rendezése csak az év végén, a zárszámadás keretében történt meg.
- A magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlására tervezett költségvetési hozzájárulás és a központi költségvetésben tervezett pénzeszköz átadás teljesítése (a törvényben foglaltak szerint) a negyedévek utolsó banki napján történt meg. Így a negyedévek folyamán - a megtérítések fenti ütemezésével összefüggésben, az utolsó banki napig – jelentős volt a pénzforgalmi hiány.

- Novemberben speciális helyzet alakult ki, kiemelkedően magas volt a pénzforgalmi hiány. Ennek oka, hogy ekkor került kifizetésre a visszamenőleges (2,2 %-os) kiegészítő nyugdíjmelés és a 13. havi nyugdíj, továbbá már november végén átutalásra került a Posta részére a decemberi nyugdíjak fedezete.
- A hóközi hitelállomány – minden hónap 10-e körül kezdődően - magas napi értékeket mutatott, ami elsősorban annak következménye, hogy kiadások teljesítése időben megelőzi a bevételek jóváírását. (Ez a helyzet amiatt alakult ki, hogy a nyugellátásoknak a banki betétszámlákra történő átutalása egy munkanappal a járulékfizetési határidő /tárgyhó 12./ előtt esedékes, illetve a Posta részére a nyugellátások fedezete folyamatosan két munkanappal a kifizetést megelőzően kerül átutalásra.)

A fenti tényezők összességének eredményeként tehát az Ny. Alap 36 329,7 millió forint hitelállománnyal zárta a 2003. évet.

II. 2. Az Ny. Alap kiadásainak teljesítése

Az Ny. Alap kiadásainak összege 1 540 102,6 millió forint volt, amely 2,6%-kal meghaladja az előirányzat értékét. Ezen belül a nyugellátások teljesítése 1 507 644,4 millió forint, a postaköltség és egyéb kiadásoké 4 146,3 millió forint, a vagyongazdálkodási kiadásoké 912,0 millió forint, a működési célú kiadásoké pedig 27 399,9 millió forint volt. A kiadások meghatározó elemét a nyugellátási kiadások képezik, melyeknek 2003. évi alakulását az alábbi táblázat mutatja be:

	millió forint				
Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi módosított előirányzat	2003. évi teljesítés	2003. évi telj. a mód. előir. %-ában	2003. évi telj. a 2002.évi %-ában
Nyugellátások	1 376 489,3	1 471 055,3	1 507 644,4	102,5	109,5
Öregségi nyugdíj	935 095,0	1 012 817,8	1 037 602,2	102,4	111,0
Rokkantsági és baleseti rokkantsági nyugdíj	216 714,2	235 030,8	241 681,6	102,8	111,5
Hozzá tartozói nyugellátás	179 252,8	193 406,7	198 280,6	102,5	110,6
Egyösszegű méltányossági kifizetések		1 000,0			
Méltányossági alapon megállapításra kerülő nyugell.		100,0			
Méltányossági alapon megállapításra kerülő nyugdíjmelés		900,0			
Egyszeri nyugdíj-juttatás	45 427,3		66,8		0,1
Tizenharmadik havi nyugdíj		28 800,0	30 013,2	104,2	

A nyugdíjrendszerben a 2003-as év a törvény szerinti éves indexálás mellett az ellátási színvonal javítását szolgáló egyéb intézkedésekkel is jellemezhető. A januárban végrehajtott 8,4 %-os emelést novemberben további 2,2 %-os követte. A két emelés hatására a nyugdíjak 10,8 %-kal nőttek.

A nyugdíjak színvonalát 2003-ban a 13. havi nyugdíj bevezetésének megkezdése is emelte. A novemberben kifizetett, a nyugdíj aktuális - vagyis a kiegészítő emelést is tartalmazó - összegét alapul vevő egynegyed havi nyugdíj egyenértékű 2,1 %-os nyugdíjemeléssel. A nyugdíjak így 2003-ban 13,1 %-kal emelkedtek. Reálértékük 2002 után ismét nagymértékben, 8,0 %-kal nőtt.

A másik külön is megemlítendő intézkedés (ugyancsak 2003. novemberi végrehajtással) a 20 %-os mértékű özvegyi nyugdíjak 25 %-os szintre való emelése volt. Az emelés természetesen nemcsak a már ellátásban részesülőkre terjedt ki, hanem a későbbiekben induló özvegyi nyugdíjak is a megemelt mérték szerint számíthatnak.

A nyugdíjkiadás 2003. évi növekedését döntő mértékben a két nyugdíjemelés és a 13. havi nyugdíj bevezetése határozta meg. Az ellátottak létszámának csökkenése fékezte a kiadások növekedését, a létszám cserélődése (a viszonylag magasabb induló ellátással rendelkezők állományba kerülése) viszont gyorsította azt. Ami a költségvetési tervszámokkal való egybevetést illeti, az Ny. Alap nyugdíjkiadásában 36 589,1 millió forint előirányzat feletti többlet-kiadás realizálódott. A túllépés elsősorban azért következett be, mert a terv feletti keresetnövekedés kiegészítő nyugdíjemelést tett szükségessé, melynek kihatásával a költségvetési előirányzatok kialakításakor értelemszerűen még nem számolhattak.

II. 2. 1. A nyugdíjkiadás 2003. évi növekedése

A következő táblázat a nyugdíjkiadás növekedésében szerepet játszó tényezők hatását mutatja be. A táblázatban a 2003-as év viszonyítási alapjaként szereplő 2002. évi kiadás korrigált érték, amely 45 427,3 millió forinttal kevesebb a ténylegesnél. A korrekció az összehasonlíthatóság érdekében szükséges, mivel a 2002. évi nyugdíjkiadás tartalmazta az egyszeri 19 000 forintos juttatás fenti összegét is. A korrigált bázisadathoz viszonyítva a 2003. évi nyugdíjkiadás növekedése 176 582,4 millió forint, 13,3 %.

A nyugdíjkiadás 2003. évi növekedésének összetevői

Megnevezés	Kiadás (Milliárd forint)	Növekedés (2002=100 %)
Korrigált báziskiadás	1 331,1	
Nyugdíjmelés	140,7	10,6
- januári nyugdíjmelés (8,4 %)	108,9	
- novemberi nyugdíjmelés (2,2 %)	30,9	
- méltányossági nyugdíjmelés	0,9	
Szerkezeti változások	32,7	2,5
- 13. havi nyugdíj bevezetése	30,0	
- 20 %-os özvegyi nyugdíj emelése	2,6	
Automatizmusok	3,2	0,2
- létszámváltozás	-8,2	
- kiegészítő ellátások számának változása	1,2	
- összetétel-változás, cserélődés	10,2	
Tárgyévi nyugdíjkiadás összesen	1 507,6	113,3

Főbb összetevők szerint a teljes növekmény 79,7 %-át a nyugdíjmelés teszi ki. A 13. havi nyugdíj bevezetése, valamint a 25 %-os özvegyi nyugdíjmelés szerkezeti változásként a kiadásnövekedésből 18,5 %-ot képviselt. A létszámváltozás, a kiegészítő ellátások számának változása és az összetétel változás, cserélődés együttesen, mint kiadásnövelő automatizmusok 1,8 %-kal részesültek a nyugdíjkiadás növekményéből. Az összességében csekély hányad összetevőként külön-külön vizsgálva már árnyaltabb képet mutat.

II. 2. 1. 1. Nyugdíjmelés

A 2003. évi költségvetésről szóló 2002. évi LXII. törvény értelmében a 2003. évi nyugdíjmelés számításánál 11,8 %-os tárgyévi tervezett nettó átlagkereset növekedést, valamint 5,0 %-os fogyasztói árnövekedést kellett figyelembe venni. Ezen paraméterek átlaga alapján 2003. január 1-jétől 8,4 %-kal emelkedtek a január 1-jét megelőző időponttól már állományban levők ellátásai. Egyidejűleg az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összege az előző évi 20 100 forintról 21 800 forintra, az árvaellátás legkisebb összege 17 140 forintról 18 580 forintra, az egyesítési összeghatár pedig a bázisévi 42 160 forintról 45 700 forintra emelkedett.

A januári emelés 9,2 milliárd forintos kiadásnövekedést eredményezett az adott hónapban. Az emelésből 2 millió 065 ezer saját jogú nyugellátással rendelkező részesült, ellátásuk átlagosan 3 900 forinttal emelkedett. A szóló hozzátartozói ellátások emelése 296 ezer ellátottat érintett, átlagosan 2 300 forinttal. Az 579 ezer kiegészítő ellátás átlagosan 900 forinttal nőtt. Így az emelés összességében 2 millió 939 ezer ellátást érintett. Az egy ellátottra jutó emelés összege - a kiegészítő ellátások emelésének hatását is figyelembe véve - átlagosan 3 900 forint. A januári emelés éves szinten 108,9 milliárd forinttal növelte az Ny. Alap kiadását. (Ez az összeg azért alacsonyabb, mint a januári emelési kiadás 12 hónapra vetített értéke, mert az évközi elhalálozások, egyéb ellátás-megszűnések miatt az év során fokozatosan csökkent az állományban a januári emelésből részesültek létszáma.)

A makrogazdasági paraméterek alakulása az év során további, kiegészítő nyugdíjemelést tett szükségessé. A novemberben végrehajtott, januári visszamenőleges hatályú 2,2 %-os emelés mértékében a fogyasztói árindex változatlansága mellett a nettó átlagkereset-növekedés tervezettnél lényegesen magasabb (16-17 %-os) várható indexe fejeződött ki. A novemberi emelés - a törvényi rendelkezéseknek megfelelően - nem érintette a nyugdíjminimumok összegeit, de az együttfolyósítási összeghatár 2003. január 1-jei visszamenőleges hatállyal havi 46 700 forintra emelkedett.

2003. évben a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján a nettó átlagkereset 14,3 %-kal nőtt, míg a fogyasztói árindex 4,7 % volt. Utólag megállapítható, hogy a tényadatokhoz 9,5 %-os nyugdíjemelést tartozott volna. Az év során megvalósított nyugdíjemelést 1,3 %-kal haladta ezt meg.

A novemberi kiegészítő nyugdíjemelést éves szinten 30,9 milliárd forinttal növelte a nyugdíjkiadást, amelyből 25,8 milliárd forint a 10 hónapra járó visszamenőleges kifizetés összege, a fennmaradó közel 5,2 milliárd forint pedig a november és december hónapokra járó emelési összeg. A visszamenőleges nyugdíjemelést 2 millió 318 ezer ellátottat érintett, a főellátást tekintve átlagosan havi 1 050 forinttal. Az 588 ezer kiegészítő ellátás átlagosan 250 forinttal emelkedett. Összességében 2 millió 906 ezer ellátáshoz járt a kiegészítő nyugdíjemelést. Az egy ellátottra jutó emelés – a kiegészítő ellátásokat is figyelembe véve – átlagosan 1 100 forint.

2003-ban a méltányossági nyugdíjemelésre fordítható 600,0 millió forintos eredeti előirányzatot a 2003. évi XCV. törvény 900,0 millió forintra növelte. A megnövelt előirányzat megteremtette a lehetőséget arra, hogy a méltányossági nyugdíjemelést intézményének közel két éves szünetelése következtében megnövelt igények hatására 2002. végéig beérkezett mintegy 800 ezer kérelmet 2003. végéig teljes körűen el lehessen bíráltni. Ezen felül a

nyugdíjak méltányossági alapú megállapítására 100,0 millió forint volt fordítható.

A nyugdíjkiadás előző évhez viszonyított növekedésében - mint minden évben - a nyugdíjemelés játszotta a kimagaslóan legjelentősebb szerepet. 2003-ban a nyugdíjemelések éves kiadásnövelő hatása összességében 140,7 milliárd forintot jelentett. Az emelésből eredő kiadás-növekedés éves szinten 10,6 %-os volt, amely - az évközi elhalálozások, egyéb ellátásmegszűnések miatt - mintegy 0,2 %-ponttal alacsonyabb az éves szinten számított egyéni nyugdíjmelkedés 10,8 %-os mértékénél.

II. 2. 1. 2. További nyugdíjintézkedések

2003. novemberében sor került a 20 %-os özvegyi nyugdíjak emelésének első lépésére. Az emelés a sajátjogú nyugellátás mellett folyósított 20 %-os özvegyi nyugdíjat, valamint a legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartására tekintettel járó özvegyi nyugdíjakat érintette. A 20 %-os szint 25 %-ra történő emelése 25 %-os növekedésnek felel meg a 2,2 %-kal már megemelt nyugdíjakhoz viszonyítva. A 2003. október 31-ét követően újonnan megállapított ellátások pedig már eleve a 25 %-os mértéknek megfelelően számíthatódnak ki.

A 20 %-os özvegyi nyugdíjak emelése az intézkedés időpontjából adódóan 2003-ban csak kéthavi kiadással jelentkezett; lényegesen nagyobb (tíz havi) a 2004-re áthúzódó hatása. Az emelés 2003-as kihatása 2,6 milliárd forint volt, amely mintegy 500 ezer özvegyi ellátás havi átlagosan 2 500 forint többletéből adódott.

Ugyancsak 2003-as nyugdíjintézkedés a 13. havi nyugdíj bevezetése. Az ellátásra az jogosult, aki a tárgyévet megelőző év legalább egy napján és a tárgyév november hónapjában nyugdíjban részesül. Bevezetése első lépcsőjeként 2003-ban a november havi ellátás egynegyedének kifizetésére került sor. A 13. havi nyugdíjrész kifizetése a kiegészítő nyugdíjemeléssel és az özvegyi intézkedéssel már megnövelt havi ellátási összeg alapján történt. A 13. havi nyugdíj bevezetésének megkezdése 30,1 milliárd forinttal növelte a nyugdíjkiadást. Ebből azonban 66,7 millió forint a 2002. évi egyszeri 19 000 forintos juttatás utólag kifizetett összege. Az 1/4 havi összegben kifizetett ellátás átlagosan mintegy 13 000 forintot tett ki.

II. 2. 1. 3. Automatizmusok

A létszámváltozás, a kiegészítő ellátások számának változása és az összetétel-változás, cserélődés 2003-ban együttesen 3,2 milliárd forinttal növelte az Ny. Alap nyugdíjkiadását.

2003-ban is megfigyelhető volt a nyugdíjas állomány létszámának csökkenése. A 2 millió 353 ezres ellátotti kör a bázisévhez viszonyítva 16 ezer fővel, 0,7 %-kal lett kisebb. A csökkenés némileg gyorsabb ütemű volt, mint a 2002-es. Ennek magyarázata abban keresendő, hogy 2003-ban egyetlen női korosztály számára sem nyílt meg újonnan a lehetőség előrehozott nyugdíjba vonulásra. Az 1946-os női korosztály már 2002-ben, az 56. életév betöltésétől igénybe vehette az előrehozott nyugdíjazást, míg az 1947. évi születésűek számára csak 2004-től van lehetőség a nyugdíjba vonulásra. A létszámcsökkenésből eredő kiadás-megtakarítás összességében 8,2 milliárd forintot tett ki, amely 0,6 %-kal mérsékelte a Nyugdíjbiztosítási Alap nyugdíjkiadását.

A kiegészítő ellátások számának emelkedése 1,2 milliárd forint többletet idézett elő az Ny. Alap nyugdíj kiadásaiban. A kiegészítő ellátások száma évek óta folyamatosan emelkedik, azzal összefüggésben, hogy az özvegyi ellátást egyre többen a saját jogú (öregségi, rokkantsági) nyugdíjuk mellett kapják. A nők 50-60-as évekre jellemző tömeges munkába állása nyomán mind többen váltak, válnak közülük saját jogú nyugdíjra jogosulttá. Ezzel párhuzamosan csökken a saját jogú ellátás hiányában hozzátartozói fő-ellátásban részesülők száma. A kiegészítő ellátások számának növekedéséhez az is nagyban hozzájárult, hogy az 1998-as özvegyi nyugdíjreform alapján kiegészítő ellátásra a saját jogú nyugdíj összegétől függetlenül szerezhetnek jogosultságot az érintettek.

Az összetétel-változás, cserélődés hatása 10,2 milliárd forint növekedést eredményezett. Az utóbbi években megfigyelhető, hogy ezen tényezők a korábbinál nagyobb mértékben növelik a nyugdíjkiadást, aminek az az oka, hogy az állományból kikerült (relatív alacsonyabb) nyugdíjak és az állományba újonnan bekerült (viszonylag magasabb) ellátások közötti színvonal-különbség nőtt. Ennek hatásaként 0,8 %-kal növekedett a 2003. évi nyugdíjkiadás.

II. 2. 2. Reálérték, relatív pozíció

A 2001-2002. évek folyamatait követve 2003-ban is jelentős változás következett be a nyugdíjak értékviszonyaiban. Az előző két évhez hasonló mértékben, újból erőteljesen emelkedett a nyugdíjak reálértéke, s ezzel - sok

év után - kiegyenlítődött a nyugdíjak vásárlóértékében a rendszerváltozás után elszenvedett súlyos értékvesztés. A jelentős reálérték-növekedés ellenére is romlott azonban a nyugdíjak keresetekhez viszonyított, un. relatív pozíciója.

Az infláció már 2002-ben is kedvezően alakult: az ezredfordulós évek 10 % körüli értékéről 5,3 %-ra csökkent, s a mérséklődés 2003-ban még tovább folytatódott: a fogyasztói árak az év átlagában 4,7 %-kal emelkedtek. (A nyugdíjasokra vonatkozó árindex ennél 0,1 ponttal alacsonyabb volt.) Folytatódott a keresetek gyorsütemű növekedése is. Az országos nettó átlagkereset a 2001. évi 16,2 %-os és a 2002. évi 19,6 %-os növekedés után 2003-ban 14,3 %-kal emelkedett. A 2003-as béremelkedés jelentős részben még az előző évi intézkedések (a közszféra 50 %-os béremelése és a minimálbér adóterhének megszüntetése) áthúzódo hatásaként jött létre.

A nyugdíjak reálértékének és relatív pozíciójának változása

Évek	Fogyasztói árindex	Nettó átlagkereset növekedés	Nyugdíj-emelés	Nyugdíjak reálértékének változása	Nyugdíjak relatív pozíció változása
2001	9,2	16,2	15,7	5,9	-0,5
2002	5,3	19,6	15,6	9,8	-3,4
2003	4,7	14,3	13,1	8,0	-1,1

A nyugdíjak reálértékének változását a számításba veendő nyugdíjintézkedések (a nyugdíjak 2003. évi két emelése, valamint a 13. havi nyugdíj bevezetésének első lépése) és a fogyasztói áremelkedés aránya határozza meg. A januári nyugdíjemelés 8,4 % volt, a novemberi - egész évre visszamenőleges - pedig 2,2 %; a két emelés együtt 10,8 %-kal növelte a nyugdíjakat. A 13. havi nyugdíj fokozatos bevezetése első lépéseként a novemberi emeléssel már megnövelt nyugdíj 1/4-e került kifizetésre. A negyedhavi nyugdíjtöbblet következtében az éves nyugdíjszint 12,25/12 arányban, azaz 2,1 %-kal emelkedett (12 és 1/4 havi kifizetés az előző évi 12 havihoz viszonyítva), így a két emelés és a 13. havi nyugdíj együttes hatása 13,1 %-os nyugdíj-növekedést jelentett ($1,084 \cdot 1,022 \cdot 12,25/12 - 1 = 0,131$). A 13,1 %-os nyugdíj-emelkedés a fogyasztói árak 4,7 %-os növekedése mellett a nyugdíjak 8,0 %-os reálérték-emelkedését eredményezte 2003-ban.

A 13. havi nyugdíj a fokozatos bevezetés időszakában, a következő 3 évben is éppen olyan hatású lesz, mint egy-egy nyugdíjemelés, tehát - ha

más módon is (nem a havi, hanem az éves nyugdíjösszeget emelve), de - éppen úgy „beépül” a nyugdíj-színvonalba, mint a hagyományos emelések. Az új járandóság azért tekinthető ebből a szempontból egyenértékűnek az emelésekkel, mert a bevezetését követően is a mindenkor megemelt nyugdíj összege kerül majd kifizetésre.

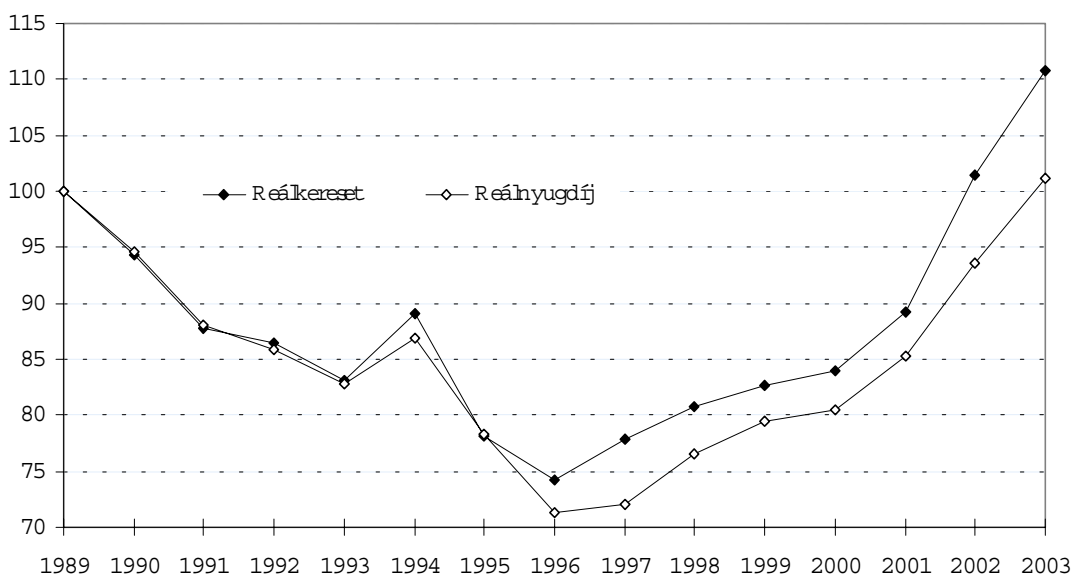
A nyugdíjasok helyzetét más, a reálérték-emelkedésben figyelembe nem vett intézkedések is pozitívan befolyásolták. Ilyen volt 2002-ben a *19 000 forintos egyszeri juttatás*, amely azonban éppen egyszeri jellege miatt nem került be 2002-ben a reálérték-alakulást meghatározó tényezők közé. (Ellenkező esetben a 2003-as reálérték-indexet kellett volna megfelelő mértékben „visszavenni”, de ez mindkét év mutatóját inkább torzította, semmint pontosította volna.) Jelentősen javította az érintettek helyzetét a *20 %-os özvegyi nyugdíj 25 %-ra történő emelése* 2003. novemberétől. Tekintettel azonban arra, hogy az intézkedés nem a nyugdíjas állomány egészét, hanem egy speciális ellátásban részesülő csoportot érintett, hatását szintén megtévesztő lenne a nyugdíjak általános színvonal-emelkedéseként megjeleníteni.

A reálérték változását 1989. évtől vizsgálva látható, hogy - az 1994-es év kivételével - 1996-ig folyamatos és nagymértékű értékvesztés jellemezte a nyugdíjakat. A gazdasági fellendülés megkezdődésével párhuzamosan, 1997-ben a nyugdíjak reálértéke is kedvezőbb pozícióba kerülhetett és ez a tendencia azóta is folytatódott, majd jelentősen fel is gyorsult. Azonban ez is csak arra volt elegendő, hogy 2003-ra utolérje, illetve némileg meghaladja az 1989-es szintet, elérve annak 101,2 %-át.

3. sz. ábra

A nyugdíjak és a keresetek reálértéke

1989 = 100

A reálbér 2001. évi 6,4 %-os emelkedése után 2002-2003-ban kiugróan magas, 13,6 %-os, illetve 9,2 % növekedést ért el. A magas bérnövekedés és a viszonylag csekély árváltozás mellett a vegyes indexálás - a 2001-2002. évi 3-3 %-pontos emelési többlet, illetve a 2003. évi 1/4 havi plusz nyugdíj ellenére is - felemás, egyre ellentmondásosabb hatást gyakorolt a nyugdíjak helyzetére. A vegyes indexálás mellett minél nagyobb a reálbér-növekedés, a nyugdíjaknak nem csak a reálérték-növekedése egyre nagyobb, hanem egyszersmind a bérdinamikától való elmaradása, a lehetséges reálnövekedésből való kimaradása is. A reálnyugdíjak reálkeresetekhez viszonyított értéke, a nyugdíjak relatív pozíciója 2003-ban 1,1 %-kal csökkent.

II. 2. 3. A főbb ellátáscsoportok

II. 2. 3. 1. Öregségi nyugdíj

A nyugellátások között jelentőségét és volumenét tekintve első helyen kell említeni az öregségi nyugdíjat. 2003-ban éves átlagban 1 647 ezer fő részesült ebben a nyugdíjfajtában. Az öregségi nyugdíjasok létszáma az elmúlt időszak során 1999-2000-ben érte el a csúcspontot: akkor 1 668 ezer ellátott volt állományban. Azt követően évről-évre mérsékelt, de valamelyest gyorsuló ütemű csökkenés tapasztalható: 2001-ben 0,2 %-kal, az elmúlt két évben pedig 0,4, illetve 0,7 %-kal fogyott a létszám. A csökkenés a korhatáremelésre, illetve demográfiai tényezőkre vezethető vissza. Nem állítható viszont, hogy a létszámfogyás gyorsuló üteme továbbra is érvényesülni fog: a korhatáremelés folyamata önmagában is bizonyos ingadozást visz az adatokba.

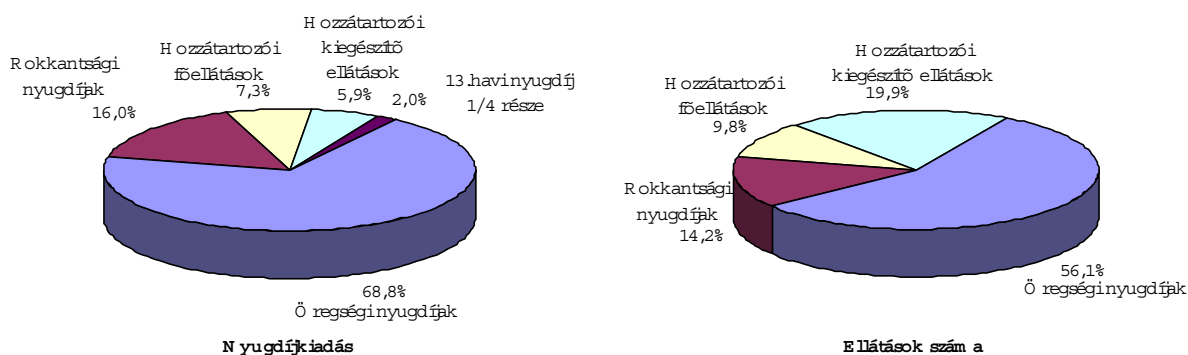
Az öregségi nyugdíjban részesülők döntő többsége, 1 millió 497 ezer ellátott, korhatár fölötti. A korhatár alattiak két csoportba tartoznak (természetesen mindenki csak a korhatár betöltéséig): az előrehozott öregségi nyugdíjat igénybe vevők, illetve a karkedvezményes nyugdíjasok. Az előbbieket száma a rugalmas nyugdíjba vonulási rendszer bevezetése (1997) óta folyamatosan (a „felfutás” idején intenzíven, 2002. óta jóval mérsékeltebben) növekszik és 2003-ban átlagosan 106 ezer főt tett ki. (A létszámuk 14,7 %-kal növekedett az előző évhez viszonyítva.) A fegyveres szolgálati és a karkedvezményes nyugdíjasok létszáma (akik a szervezetet különösen megterhelő munkakörben eltöltött hosszú idejükre tekintettel a korhatárnál korábban mehetnek nyugdíjba) évek óta 40 ezer fő körül ingadozik.

Az öregségi nyugdíjak havi átlagos összege (itt is és e pont minden átlagnyugdíj és kiadási volumen adatánál a 13. havi nyugdíj nélkül számítva)

2003-ban 52 500 forint volt (a korhatár alattiak említett két csoportjában ennél - részben számbavételi, technikai okokra is visszavezethetően - érzékelhetően magasabb). Az előző évhez képest az átlagnyugdíj 11,7 %-kal nőtt, ebből 10,8 %-ot tesz ki a két nyugdíjemelés, a különbözet pedig a nyugdíjas állomány létszám-összetételének változásából adódik.

Az öregségi nyugdíj nyugdíjrendszeren belüli súlyát mutatja, hogy az erre a célra fordított 2003-as nyugdíjkiadás önmagában is meghaladja az ezer milliárd forintot: összege 1 037,6 milliárd forint. Ez 11,0 %-kal több az előző évinél. (A kiadás-volumen a létszámcsökkenés miatt nőtt lassabban, mint az átlagnyugdíj.) A fenti állításokat a következő ábra szemlélteti:

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2003. évi nyugdíjkiadása

II. 2. 3. 2. Rokkantsági és baleseti rokkantsági nyugdíj

Az Ny. Alap a rokkant nyugdíjak közül a korhatár fölöttiek ellátásait teljes körben, a korhatár alatt pedig a 100 %-os mértékben rokkantak (I. és II. csoportúak) ellátásait finanszírozza. A 2003-as év átlagában az érintett létszám 417 ezer fő. Az állomány nagyságát tekintve az ezredforduló körüli években a csökkenés volt jellemző: az 1998-as 422 ezer fős létszám 2001-re 412 ezerre fogyott. Az utóbbi két évben viszont mérsékelt emelkedés tapasztalható. Az ingadozást számos tényező együttes hatása okozza. Az egyik ilyen itt is a korhatáremelés, amelynek hatására az adott években nem vagy csak késleltetve kerülhetnek át az Egészségbiztosítási Alap finanszírozási köréből az érintett évjáratok rokkant nyugdíjasai. Korábban ez mind a férfiakat, mind a nőket érintette (ez is hozzájárult az Ny. Alapból finanszírozott rokkant nyugdíjak számának csökkenéséhez), majd a férfi korhatáremelés befejeződésével a leírt hatás már csak a női évjáratokra korlátozódik, s ez is közrehat a létszám mérsékelt bővülésében. Az átlagos rokkantsági nyugdíj 48 300 forint.

A korhatár fölötti rokkantak 335 ezren vannak. Nagy részük (294 ezer fő) III. csoportú (nem 100 %-osan) rokkant. Ellátásuk havi átlagos nagysága

47 700 forint, tehát lényegesen alacsonyabb, mint az öregségi nyugdíjasoké. (Az elmaradásban a rövidebb szolgálati idő mellett sok esetben az alacsonyabb átlagkereset is szerepet játszik.) A korhatár fölötti I.-II. csoportú (100 %-osan) rokkantak száma 42 ezer fő; az ő átlagos ellátásuk számottevően magasabb (55 800 forint). A korhatár alatti I.-II. csoportú rokkantak (számuk 82 ezer fő) viszont - a súlyos rokkantságukhoz kapcsolódó többlet ellenére - átlagosan alig 46 400 forintos ellátásban részesülnek. (Az Egészségbiztosítási Alapból fedezett korhatár alatti III. csoportú nyugdíjak átlagos nagysága mintegy 44 ezer forint.)

Az Ny. Alapból a rokkant nyugdíjakra fordított kiadás 2003-ban 241,7 milliárd forint volt. 2002-höz képest a növekedés 11,5 %; ebben a nyugdíjemeléssel túl a létszámbővülés hatása is megjelenik.

II. 2. 3. 3. Hozzá tartozói főellátás

Az Ny. Alapból finanszírozott hozzá tartozói főellátásokban részesülők átlagos létszáma 2003-ban 289 ezer fő volt. A létszám folyamatosan, ez évben 2,1 %-kal csökkent. Ennek oka, hogy az özvegyek (ezen belül is elsősorban a nők) közül egyre többen jogosultak saját jogú ellátásra is, akik ezért a hozzá tartozói ellátást kiegészítésként kapják. A hozzá tartozói főellátások döntő többsége állandó ellátás, az ideiglenes özvegyi nyugdíjban részesülők 2003-as átlagos száma 12 ezer fő. (Az alacsony létszám oka, hogy ideiglenes nyugdíjjal csak rövid ideig - általában egy évig - vannak állományban az ellátottak.) A korhatár alatti állandó özvegyi nyugdíjasok száma 24 ezer fő, míg a korbetöltöttként állandó ellátásra jogosultaké 146 ezer. (A folyamatos létszámcsökkenés ebben a csoportban figyelhető meg a legjobban: az 1998-as létszám még 185 ezer fő volt.) Az árvaellátásban részesülők száma 107 ezer.

A hozzá tartozói főellátások közül a korbetöltöttek nyugdíja a legmagasabb: 2003-as átlagos összege 35 500 forint volt. A korhatár alattiak átlagos ellátása ennél lényegesen kisebb (24 400 forint), ugyanis ebben a körben sokan a legalább két nevelt árvára tekintettel kapják az ellátást, s ilyenkor annak mértéke nem 50, hanem 20, 2003. novemberétől 25 % (az árvák 30-30 %-os mértékű árvaellátása emeli meg családi szinten a jövedelempótlás mértékét). Az árvaellátás átlagos havi összege 27 950 forint.

II. 2. 3. 4. Hozzá tartozói kiegészítő ellátások

A hozzá tartozói kiegészítő ellátásban részesülők nem növelik az ellátottak számát, hiszen őket a saját jogú ellátásban részesülők (öregségi, rokkantsági nyugdíjasok) között már számításba vettük. 2003-ban a kiegészítő ellátások

száma 583 ezer volt. Ez a szám folyamatosan (bár lassuló ütemben) növekszik (1998-ban például még csak kerek 500 ezer özvegyi kiegészítés létezett). A növekedés oka ugyanaz, mint amit a hozzátartozói főellátások számának csökkenésénél jeleztünk (mind többen vannak a saját jogú nyugdíjra jogosultak).

A kiegészítő ellátások körében is csekély az ideiglenes özvegyi ellátások száma: 2003-ban átlagosan 27 ezer. Az ideiglenes özvegyi nyugdíj mindig 50 %-os szintű ellátás, ezért az ideiglenes özvegyi kiegészítő ellátások átlagos összege viszonylag magas, 2003-ban 34 000 forint. Az állandó özvegyi kiegészítések két csoportba sorolhatók. Az egyik: az ún. egyesítési kiegészítések, amelyek az 1998 előtti özvegyi nyugdíjrendszer szerint megállapított és máig is megmaradt özvegyi ellátásokat jelentik. Ekkor - ha a saját jogú ellátás viszonylag alacsony - azt az 50 %-os mértékben megállapított özvegyi nyugdíjból kiegészítik egy bizonyos - minden nyugdíjemeléssel egyidejűleg változó - összeghatárig. (2003-ban ez 46 700 forint.) A másik csoport az ún. együttfolyósított kiegészítések, amelyek az 1998-as özvegyi nyugdíjreform szerinti ellátásokat jelentik, vagyis ezek a 20 (2003. novemberétől 25) %-os mértékben megállapított, a saját jogú nyugdíjjal korlátozás nélkül együttfolyósítható ellátások.

Az elsőként említett csoportba tartozó ellátások száma folyamatosan csökken (1998-ban átlagosan még 142 ezer volt, 2003-ban már csak 91 ezer), egyrészt, mert egyesítési kiegészítések újonnan már nem állapíthatók meg, másrészt, mert az egyesítési kiegészítések „átválnak” együttfolyósított kiegészítéseké, ha ez utóbbi kedvezőbb össz-ellátást eredményez. 2003. novemberében a 20 %-os özvegyi nyugdíjak 25 %-osra emelésével 45 ezer ellátás esetében volt mód ilyen átváltásra, bár ennek csak töredékes hatása látszik az egyesítési kiegészítések számának 2003-as csökkenésében (102 ezerről 91 ezerre), mert ezek éves átlagos létszámok, amelyeket a novemberi változás még csak kevéssé érintett. Az együttfolyósított kiegészítések száma értelemszerűen folyamatosan nő: 2003-as átlagos számuk 465 ezer. (1998-ban még csak 334 ezer.) A két típusú kiegészítés havi átlagos összege között nincs nagy különbség: 2003-ban az egyesítési kiegészítések átlagos nagysága 12 700, az együttfolyósított kiegészítéseké pedig 11 400 forint volt.

Az Ny. Alap 2003-ban hozzátartozói főellátásokra 109 850,0 hozzátartozói kiegészítő ellátásokra pedig 88 430,0 millió forintot fordított.

II. 2. 3. 5. Méltányossági kifizetések

A nyugdíjbiztosítási ágazat a 2002. júliusától beérkezett méltányossági nyugdíjmeléssel kapcsolatban 801 ezer ügyiratból – lényegében nagy létszámfejlesztés nélkül, rendkívüli munkakörülmények, jelentős többletmunka és túlóra igénybevétele mellett - feldolgozott 415 ezer darabot. 2003. évre a benyújtott kérelmek közül 386 ezer kérelem feldolgozása húzódott át, a tárgyévben érkezett kérelmek száma 74 ezer darab, az elbírált ügyek száma 456 ezer. A meglévő létszám mellett mindössze 69 fő felvételére nyílt lehetőség, amely elősegítette a feladat ellátásával összefüggő feldolgozási, megállapítási, folyósítási tevékenység bonyolítását. A nyugdíjbiztosítási szervek a kérelmek feldolgozásáról, a kialakult helyzetről a lakosság felé folyamatos, széleskörű tájékoztatást adtak kihangsúlyozva, hogy a méltányossági jogkörben adható nyugdíjmelés nem alanyi jogon járó juttatás, hanem az egyéni rászorultságtól függő, feltételekhez kötött engedélyezhető ellátás.

Összességében az ágazat méltányossági területén dolgozó köztisztviselői mellett, a kapcsolódó szakterületen dolgozók a 2003. évben is nagy leterheltséggel és felelősséggel járó feladatot láttak el ezen ügyek intézésében is.

Méltányossági alapú nyugdíjmelésre a Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről szóló 2002. évi LXII. törvény az Ny. Alap költségvetésében 600,0 millió forintot irányzott elő. A 2002. évben benyújtott kérelmek közül 386 ezer kérelem feldolgozása 2003. évre húzódott át, melyek – új kérelem benyújtása nélkül – a 2003. évi méltányossági keret terhére folyamatosan kerültek elbírálásra. A költségvetésben meghatározott előirányzat a 2002. és 2003. évben beérkező kérelmek elbírálásához nem biztosított elegendő fedezetet, ezért a Kormány már 2003. áprilisában a 2070/2003 (IV.3.) Kormányhatározatban lehetőséget biztosított arra, hogy az eredeti 600,0 millió forintos éves előirányzathoz az első félévben 500,0 millió forint felhasználható legyen, illetve kezdeményezte, hogy az előirányzathoz fennmaradó 100,0 millió forinton felül a második félévre további 300,0 millió forint álljon rendelkezésre a kérelmek elbírálásához. A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének 2002. évi végrehajtásáról szóló törvény tartalmazta a méltányossági alapú nyugdíjmelés 2003. évi fedezetének biztosítására a költségvetési előirányzat 300,0 millió forinttal történő megemelését. A módosított előirányzat felhasználására a törvény kihirdetését követően került sor.

Az év során 456 ezer kérelmet bíráltak el, ebből 168 ezer teljesítésre, 267 ezer kérelem elutasításra került. Ezek között volt olyan, amely nem nyugellátásban részesülő személyektől (rendszeres járadék, átmeneti járadék

stb) érkezett. Sok olyan nyugdíjas kért méltányossági nyugdíjemelést akinek nyugellátása önmagában vagy az esetlegesen folyósított pénzellátással együtt meghaladta a 2003. évi engedélyezési összeghatárt (43 600,0 forintot). Továbbá jelentős számban kellett elutasítani azokat a kérelmeket amely esetekben a nyugellátást három éven belül állapították meg, illetve három éven belül részesült méltányossági nyugdíjemelésben. Az egyéb módon lezárt ügyek száma 21 ezer volt (a hatáskörbe nem tartozó ellátások, segélyek elutasítása stb.). A 2004. évre 4 ezer kérelem feldolgozásra, teljesítésre való előjegyzése történt meg.

Az egy emelésre jutó átlag összege 2 288 forint, mely mutatja, hogy az indokolt kérelmek magas számát figyelembe véve minél több pozitív döntés meghozatalára irányultak a törekvések.

A Méltányossági alapon megállapításra kerülő nyugellátás kiadásaira a költségvetési törvény 100,0 millió forintot irányzott elő. Kivételes nyugellátás megállapítására az év során több, mint 8 ezer kérelem érkezett, melyből 848 esetben történt kedvező elbírálás. Elutasításra azok a kérelmek kerültek, amelyek a jogszabályi feltételeknek nem feleltek meg, a folyamatban lévő ügyek száma 649.

A megállapításra kerülő kivételes nyugellátások, árvaellátások 1 főre jutó átlagos összege 13 592 forint volt.

A 25. életévet betöltöttek által benyújtott, az árvaellátás méltányosságból történő meghosszabbítására irányuló kérelmek száma 1 275 darab volt, melyből teljesítésre került 348, az elutasítások száma 620 darab, az egyéb módon lezárt ügyek száma 81 darab volt. A 2004. évre áthúzódó ügyek száma 226. A méltányosságból meghosszabbításra kerülő árvaellátások az esedékes beszüntetés időpontjában folyósított ellátással azonos összegben, de maximum a mindenkori öregségi nyugdíj minimum összegének másfélszeresével azonos összegben kerültek megállapításra. Az ellátások 1 főre jutó átlaga 26 962 forint.

Az engedélyezett kivételes ellátások megoszlása:

- kivételes nyugellátás (öregségi, rokkantsági, özvegyi) 37 %
- árvaellátás 35 %
- árvaellátás meghosszabbítása 28 %

A 2003. évi 100,0 millió forint előirányzat az engedélyezett ellátások átlagának csökkenése ellenére sem biztosított kellő fedezetet valamennyi – jogszabályi feltételnek megfelelő és szociálisan is megalapozott – kérelem teljesítésére, ezért jelentős számú kérelem csak a 2004. évi keret terhére bírálható el.

II. 2. 4. Postaköltségek és egyéb kiadások

millió forint

Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi módosított előirányzat	2003. évi teljesítés	2003. évi telj. a mód. előir. %-ában	2003. évi telj. a 2002.évi %-ában
Nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásai	6 752,8	3 813,5	4 146,3	108,7	61,4
Egyéb kiadások	6 752,8	3 813,5	4 146,3	108,7	61,4
Postaköltségek és egyéb kiadások	6 752,8	3 813,5	4 146,3	108,7	61,4

A nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásai 4 146,3 millió forintos teljesítése elmarad a bázisév kiadásától. A nyugellátások megállapításához és folyósításához kapcsolódó kiadások teljesítése 108,7 %-ban, a 3 813,5 millió forintos előirányzat szintje fölött realizálódott. A legnagyobb tétel a nyugellátások folyósításának mintegy 3 793,9 millió forint összegű postaköltsége, amely 19,6 millió forinttal kevesebb az előirányzatnál.

Az egyéb ellátási kiadások összegéből meghatározóak voltak a magánnyugdíjpénztári tagok visszalépésével kapcsolatos kifizetések, a bank- és kamatköltségek, amelyek 352,4 millió forintot tettek ki.

Az APEH ösztönzésére a törvény 1 318,6 millió forint pénzeszközátadás lehetőségét állapította meg, mely összeget a - törvényben meghatározott - feltételek teljesülésének elmaradása miatt nem kellett átadni. Az előző évben ezen a jogcímen 1 287,4 millió forint kiadás volt.

2001. évtől jogszabály írta elő, hogy az ONYF-nek az adott évben értesíteni kellett a biztosítottat a nyilvántartásba vett és a tárgyévre vonatkozó biztosítási idejéről és nyugdíjjárulék-köteles jövedelméről. Az úgynevezett kiértesítési rendszer 2001-2002. évi formáját a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 47. § (4) bekezdése módosításával az Országgyűlés 2003. év elején megszüntette. A bekezdésben hivatkozott adatokat egyébként minden munkavállaló megkapja munkáltatójától a személyi jövedelemadó elszámolással egyidejűleg kiadott járulék elszámolási lapon. A kiértesítés ezért érdemben csak annak ellenőrzését szolgálta, hogy a munkáltató beküldte-e és ugyanazokat az adatokat küldte-e be a nyugdíjbiztosításnak. A kiértesítés első évi tapasztalatai sem igazolták az elvárásokat, nem járult hozzá (nem is járulhatott, hiszen nincs kapcsolat az APEH-hel) a járulékfizetési fegyelem javulásához, nem követte a nyugdíjbiztosítási adatbázis minőségének emiatti észrevehető növekedését. A statisztikák szerint az érdemi reklamációk száma tízezer alatt maradt, ezek döntő része is a személyi adatok pontosítását

célozta. Mindössze 731 bejelentés vonatkozott biztosítási időre, illetve keresetre, 1 785 pedig az adatszolgáltatási kötelezettség nem teljesítésére. A nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek által lefolytatott adategyeztetések száma a két kiértékelésre összesen 1 623 (miközben kiküldésre került 7,6 millió étesítő levél).

A nyugdíjágazat a nyugdíjbiztosítás NYENYI lapos adatszolgáltatás adatainak feldolgozásával biztosítja a munkavállalók adott évi adatainak nyilvántartását. E feladat elmaradása így a 2003. évi posta és egyéb kiadások előirányzatát már nem terhelte.

II. 2. 5. Vagyongazdálkodás kiadásai

Megnevezés	2002. évi teljesítés	2003. évi módosított előirányzat	2003. évi teljesítés	2003. évi telj. a mód. előir. %-ában	2003. évi telj. a 2002.évi %-ában
Vagyongazdálkodás kiadásai	1 275,3	945,3	912,0	96,5	71,5
Ellátások fedezetére szolgáló vagyongazdálkodás kiadásai	1 275,3	945,3	912,0	96,5	71,5
Járuléktartozás fejében átvett vagyon	10,0	15,0	10,2	68,1	102,2
Egyéb vagyongazdálkodással kapcsolatos kiadások	14,5	8,0	3,2	40,3	22,2
Postabank garanciális kötelezettségének teljesítése	1 250,8	922,3	898,6	97,4	71,8

millió forint

Az ellátási vagyon tekintetében kiadásként jelentkezett a Postabanki viszontgarancia utolsó törlesztő részlete és a hozzákapcsolódó kamat (összesen: 898,6 millió forint). További kiadást képeztek a KVI, az ingatlan kezelési költségek, valamint az értékpapír őrzési díjak. A viszontgarancia kötelezettség megszűntével az Ny. Alap vagyonállomány kis volumene miatt a kezeléssel összefüggő kiadások nagyságrendje a következő években néhány tízmillió forintra tehető.

II. 2. 6. Működésre fordított kiadások

A nyugdíjbiztosítási ágazat működési tevékenységére jellemző az a tendencia, hogy feladatai minden évben összetettebbek és számszerű növekedést is mutatnak. A feladatok hatékonyabb ellátása érdekében (mivel az ágazat ügyintésére a „nagy tömegű és változó tartalmú feladatok” jellemzőek) több nagy számítástechnikai beruházást hajtott végre és ezzel párhuzamosan racionalizálta az ügyviteli folyamatokat, igazgatási

struktúrákat. Az ágazat működőképességének folyamatos fenntartása és a minőség javítása érdekében további nagy volumenű fejlesztéseket kell beindítani. Az ONYF Szervezeti és Működési Szabályzatának 2003. decemberi módosítása után változott a szervezeti struktúra, csökkent a főosztályok, osztályok száma, amelyet követett a vezetők számának csökkentése is. Ismételten áttekintésre kerültek a takarékosági intézkedésekről szóló dokumentumokban szereplő normatívák, amelyek mindegyikének jelentősen alatta van az ágazat.

Az Országgyűlés az Ny. Alap 2003. évi működési kiadásaira 25 847,2 millió forintot hagyott jóvá. Ebből a folyamatos működési kiadásokra 18 191,5 millió forint, a Világbanki kölcsön kamat- és tőketörlesztésére 560,0 millió forint, informatikai fejlesztésre 1 762,3 millió forint, Fiumei úti ingatlan rekonstrukciójára 3 431,2 millió forint, az EU-hoz való csatlakozás társadalombiztosítási nemzeti programjai és kormányzati feladataira 132,0 millió forint, valamint az illetménygazdálkodásra elkülönített kiadásokra 807,2 millió forint eredeti előirányzat állt rendelkezésre. A módosításokra és átcsoportosításokra a zárszámadási törvény, a kormányhatározatok, felügyeleti engedélyek és saját hatáskörű rendelkezések alapján az előírásoknak megfelelően került sor. A költségvetési törvény az illetménygazdálkodás elkülönített előirányzatánál, illetve az évközi nyugdíjmelés végrehajtásával összefüggő feladatok teljesítése miatt a folyamatos működési kiadásoknál lehetővé tette az előirányzat túlteljesülését.

A nyugdíjágazat 2003. év végi módosított előirányzata így 29 039,4 millió forint, ami összességében 231,0 millió forinttal túlteljesülhetett. A túlteljesülésből a rendkívüli nyugdíjmelés feladatainak végrehajtásával összefüggő kiadásokra 206,0 millió forintot, a 13. havi bér kiegészítésére 24,9 millió forintot fordított az ágazat.

A 2003. évi működési kiadások teljesítése 27 399,9 millió forint volt, amely tartalmazza 3 081,9 millió forint előző évi előirányzat maradvány felhasználását is.

Az ágazatnak 2003. évben 1 956,0 millió forint előirányzat maradványa képződött, melyből 1 941,7 millió forint kötelezettségvállalással terhelt. A maradvány döntő része 1 383,7 millió forint megkezdett, illetve közbeszerzési pályázatokkal megindított épület felújítási és beruházási, valamint informatikai beruházási feladatokhoz kapcsolódik.

A működési kiadások legjelentősebb tételei a személyi juttatások és a munkaadót terhelő járulékok. Az előirányzat teljesítését és alakulását a

Köztisztviselői törvény változása és a kormányzati létszámcsökkentés befolyásolta.

Az ágazat 2003. évi engedélyezett létszáma 4 363 fő, mely az előző évi engedélyezett létszámhoz képest 94 fős növekedést tartalmaz. A létszámnövekedésre a méltányossági nyugdíjmelés végrehajtása és az EU-hoz való csatlakozás feltételeinek biztosítása miatt került sor.

A létszámcsökkentésről szóló 1106/2003. (X.31.) Kormány határozatban foglaltakat az ágazat végrehajtotta, amely összesen 210 főt érintett, így az engedélyezett létszám 4153 főre csökkent. Ez a feladatellátás szempontjából érzékenyen érintette az ágazatot, mert az elmúlt években a feladatok folyamatos bővülését nem követte a személyi és tárgyi feltételek megfelelő mértékű növelése. Az ágazat dolgozói a folyamatosan növekvő feladatok ellátása érdekében rendszeres túlmunkára kényszerülnek, amelynek ellentételezése nem biztosított, így komoly kihívás a feladatok maradéktalan teljesítése.

A személyi juttatások módosított előirányzata: 10 760,9 millió forint, teljesítése: 10 854,5 millió forint volt az engedélyezett túlteljesülés miatt, melynek összege 113,3 millió forint.

A teljesítés tartalmazza a kormányzati létszámcsökkentésről szóló 1106/2003. (XI.31.) Kormány határozat végrehajtásával összefüggő személyi juttatások – központi céltartalékból megtérített - 153,3 millió forintos összegét is. Ezen túlmenően 35,9 millió forint személyi juttatásra nem állt rendelkezésre forrás, így annak rendezése a 2003. évi zárszámadásban történik meg. A létszámcsökkentés következő évi költségvetési hatása a 2004. évi költségvetést fogja terhelni.

A személyi juttatások nagyságrendje meghatározta a munkaadókat terhelő járulékok előirányzatainak teljesítését. A módosított előirányzat: 3 432,7 millió forint, a teljesítés: 3 458,0 millió forint, a túlteljesülés az előbbieken jelzettek (évközi nyugdíjmelés, 13. havi bér) miatt következett be.

A dologi kiadások 6 690,1 millió forintos módosított előirányzatával szemben a teljesítés 6 208,4 millió forint. Az összeg felhasználása nagyobb részt az intézmények üzemeltetésére, kommunikációs kiadásokra, igénybevett karbantartási szolgáltatásokra, készlet beszerzésekre, a papír, irodaszer költségekre, épület bérleti díjakra stb. történt.

A felújítási kiadások 420,6 millió forintos módosított előirányzatából 217,3 millió forint teljesült, a különbözetből az észak magyarországi nyugdíjbiztosítási igazgatóságoknál és kirendeltségeknél, valamint a NYUFIG-nál megkezdett és 2004. évben befejeződő, építészeti és gépészeti

munkák kivitelezése történik meg. Ugyancsak 2003. évben indult az elektromos hálózat felújításának pályáztatása a megyei igazgatóságok területén, amely 2004. évben fejeződik be. 2003-ban befejeződött a nagykanizsai kirendeltség épületének felújítása, a kaposvári igazgatóság épületében elkészült a mozgáskorlátozottakat szolgáló lift kiépítése, befejeződött az épület bejáratának átalakítása.

A felhalmozási kiadások módosított előirányzata 7 020,8 millió forintos összegével szemben a teljesítés 5 919,4 millió forint, e kiadásokból döntően a Fiumei úti épület rekonstrukciója és informatikai beruházások valósultak meg, a képződött 1 101,4 millió forintos maradvány kötelezettségvállalással terhelt.

A Kölcsönök eredeti előirányzatának összege 50 millió forint, melyet a korábbi kölcsönök törlesztésének visszaforgatásával az ágazat 90,8 millió forintra növelt. A dolgozók részére adott munkáltatói lakástámogatás igénybevételére 98 db kérelem érkezett, melyből kölcsönben részesült 77 fő, elutasított kérelmek és visszaléptettek száma együttesen 21 fő volt.

A Világbanki hitel felvételhez kapcsolódó kamatfizetésre 133,6 millió forint, tőketörlesztésre 414,5 millió forint, összesen 548,1 millió forint kifizetése történt.

Az Illetménygazdálkodás elkülönített előirányzata szolgált a dolgozók jövedelem helyzetének a Köztisztviselői törvény változásból adódó rendezésére. E jogcímen a teljesítés 746,3 millió forint összege tartalmazza a személyi juttatások 565,4 millió forint és a munkaadói járulékok 180,9 millió forint kiadásait. A költségvetési törvény szerint engedélyezett kiadási többlet összesen 24,9 millió forint, amely a köztisztviselői törvény 2003. évi illetményfejlesztésével összefüggő 13. havi bérkifizetés többlete miatt keletkezett. Az eredeti előirányzat módosítását az ágazat a 2002. évi zárszámadási törvényben foglaltak szerint végrehajtotta.

Az EU csatlakozás társadalombiztosítási nemzeti programjaira és kormányzati feladataira a rendelkezésre álló 143,2 millió forintból 121,1 millió forintot használt fel az ágazat. Az előirányzat maradvány 2003. évben 22,1 millió forint, mely kötelezettségvállalással terhelt maradvány. Az engedélyezett 20 fő létszám felvétele, szakmai felkészítése megtörtént.

Elkészült az Uniós nyugdíjügyek hazai ügyintézését szabályozó eljárási rend, az egyezmények végrehajtásánál használt nyomtatványok aktualizálása befejeződött.

A 2003. évi költségvetési törvény 71. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott kiemelten kezelt feladatok:

A Fiumei úti épület rekonstrukciója az ágazat elmúlt időszak legjelentősebb beruházása. A beszámolási időszakban az eredetileg tervezett 3 431,2 millió forinttal szemben a tényleges beruházási kiadás 4 566,9 millió forint. A különbséget az ágazat egyéb tervezett feladatainak átcsoportosításával 2004. évi visszapótlási kötelezettség mellett biztosította. A műszaki átvételt követően a Fővárosi és Pest Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság négy bérleményből visszaköltözik a Fiumei útra. A korszerű épületgépészeti technológia, kommunikációs és informatikai eszközök biztosítják, hogy a fővárosban is a kor színvonalának megfelelő ügyfélbarát tevékenység folyjon.

Az informatikai és a nyilvántartási rendszer fejlesztéseire 1 762,3 millió forintos eredeti előirányzattal szemben az előirányzat maradvány bevonásával és évközi átcsoportosításokkal a módosított előirányzat összege 2 636,0 millió forint, melyből 1 779,4 millió forint felhasználása történt meg, ebből 825,6 millió forint dologi kiadásokra és 953,8 millió forint felhalmozásra. A különbséget 856,6 millió forint kötelezettség vállalással terhelte.

A 2002. évben a számítógépes rendszereknél fejlesztési és ügyviteli hiányosságok is hozzájárultak ahhoz, hogy a nyugdíj elbírálási idő hosszabb volt. A KELEN (Központi Elektronikus Nyilvántartás) bevezetésének hibáit és a NYUGDMEG (nyugdíj-megállapítási ügyviteli rendszer) idő előtti centralizációjából adódó előző években jelentkező problémáit az ONYF 2003-ban felszámolta, a nyugdíj-nyilvántartási és adatszolgáltatási, nyugdíjszakmai szempontok, a fejlesztési és ügyviteli munka végrehajtásának középpontba állításával.

A KELEN rendszer kifejlesztés célja a nyilvántartási ügymenet elektronizálása volt. A foglalkoztatók mágneses adathordozón történő adatszolgáltatása közvetlenül kerül az alfanumerikus adatbázisba, a papír alapú bizonylatok pedig – amelyek beadása azok az egyéni vállalkozó önmagáról, illetve az 5 főnél kevesebb biztosítottól történő adatszolgáltatása esetén engedélyezett – ágazaton belüli adatrögzítéssel kerülnek feldolgozásra.

A rendszer mintegy 53 millió darab szkennelt okmány képének és kb. 45 millió alfanumerikus rekord online elérését teszi lehetővé a nyugdíjbiztosítási igazgatóságok és kirendeltségek számára. Ennek eredményeként központilag elérhetővé vált az eddig csak helyszínenként hozzáférhető nyilvántartási dokumentáció, a nyugdíjbiztosítási ágazaton belül a papír alapú okmányok közötti keresés gyakorlatilag kizárásra került.

A feladatellátást segítő számítógépes rendszerek közül megtörtént a nyilvántartást támogató KELEN V1 felgyorsítása, majd az adatszolgáltatást beintegráló V2 verzióváltás előkészítése. Mindkét verzióban a működésbeli problémák feltárását és megoldását az ONYF folyamatosan végezte és dokumentálta.

A centralizált NYUGDMEG rendszer működőképességének helyreállítása során azonban problémát jelent, hogy a rendelkezésre álló források nem teremtették meg a megfelelő háttérgép beállításának feltételeit. Ezt a nyugdíjigény elbírálás és megállapítás biztonsága céljából az ONYF elengedhetetlennek tartja és kiemelten kezeli.

Megtörtént a NYUGDMEG-KELEN interfész „örökölt” úgynevezett minimál verziójának tesztelése. Elkészült a rendszer továbbfejlesztésének specifikációja. A fejlesztések, az oktatás és a fokozatos bevezetés menetének kidolgozásával egyidejűleg zajlott a program felhasználói kézikönyvének és oktatási tematikájának elkészítése.

A számítógépes nagyrendszerek (KELEN, NYUGDMEG) nagyfokú kihasználtsága, a nyugdíjmegállapítás, a nyilvántartás, a folyósítás és más feladatellátásának folyamatos biztosítása szükségessé teszi az informatikai beruházások folyamatos végzését, esetenkénti felgyorsítását. Az ONYF változatlanul központi kérdésként kezelte és kezeli a rendszerek stabilitását és biztonságának megteremtését, fejlesztését, illetve az eszközellátottság bővítését

A folyamatos feladatok végrehajtása során kiemelt figyelmet fordított az ágazat az informatikai karbantartásokra, az eszközháttér, a szükséges szakértői létszám biztosítására, a jogszabály követésre.

A rendelkezésre álló forrásokból a jelenleg mintegy 3 600 munkaállomás több mint egyharmadát képező és a KELEN rendszer világbanki beruházás megvalósítása keretében beszerzésre és telepítésre került PC-k, illetve a korábban telepített eszközök anyagi és erkölcsi avulását figyelembe véve az év során mintegy 1 100 munkaállomáson korszerű személyi számítógépek beszerzése és üzembe helyezése valósulhatott meg. Bérleti konstrukcióban új szerverek, a központi háttértároló, valamint mentési eszköz beállítására került sor.

Az informatikai, nyilvántartási célra felhasznált dologi kiadások előirányzatai lehetővé tették, hogy a szükséges külső szakértői bázist foglalkoztassa az ágazat, megtörténjen a NYENYI 97, 98, okmányok rögzítése, a nyugdíj megállapításához szükséges adatokat tartalmazó, az igazgatóságokhoz beérkezett papíralapú okmányok szkennelése. Elkészült az OEP-től kapott új struktúrájú személyi adat-bázis frissítés KELEN-es bedolgozó programja.

A Központi Archív Irattárba több mint 14 ezer irat-folyóméter okmány 29 városból történő beszállítására került sor. A minőségbiztosítási tevékenység az informatika területén kiemelt jelentőséggel bírt, az ellenőrzések, archiválások, az erőforrás-felhasználás méréséhez szükséges eszközök rendelkezésre álltak. Az országos hálózat üzemeltetése jelentős kommunikációs kiadásokkal jár együtt.

A biztosítottak tájékoztatásának (állampolgári kiértékelés) 250,0 millió forintos eredeti előirányzatából a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. költségvetésének 2002. évi végrehajtásáról szóló 2003. évi XCV törvény rendelkezése szerint 200,0 millió forint átcsoportosítása történt meg a méltányossági alapon megállapításra kerülő nyugdíjmelés jogcím előirányzatára - a Postaköltségek és egyéb kiadások előirányzatára vonatkozó szöveg utolsó bekezdésében leírtak miatt.

A meglévő adatok feldolgozására, az adatállomány karbantartására a még rendelkezésre álló előirányzatot és az előző évi előirányzat maradvány együttes összegét 83,7 millió forintot az ágazat felhasználta, ezzel is biztosította a jövőbeni nyugdíj-megállapításhoz szükséges adatmentést.

Az informatikai kiadások tartalmazzák az SAP R/3 rendszer üzemeltetésével és fejlesztésével kapcsolatos kiadásokat is.

III. Az Ny. Alap ellátási és működési szektorának mérlegtagozódása és egyes tételeinek alakulása

III. 1. Az Ny. Alap ellátási vagyonának alakulása

1. Az eszközök éves állománya 55 046,2 millió forint, amely azonos a forgóeszköz összegével. A csökkenés az előző évhez képest 22 319,5 millió forint, mértéke 29,8 %.

A készletek a beszámolási időszakban 53,2 millió forinttal csökkentek, év végi összege 95,2 millió forint. E tétel tartalmazza a követelések (járuléktartozás) fejében átvett eszközöket és készleteket. Az állomány csökkenés az értékesítés és értékvesztés miatt következett be.

A forgóeszközök meghatározó tétele a követelések értéke 50 687,5 millió forint. Az előző évhez képest 25 196,1 millió forinttal csökkent, melyet lényegében az APEH által kimutatott járulék adósokkal kapcsolatos követelések és az egyéb követelések állomány változása határozta meg. Az APEH által nyilvántartott adósok könyvszerinti záró állománya 46 543,2 millió forint, ami a nyilvántartott 100 528,5 millió forint követelés állományból elszámolt 53 985,3 millió forint értékvesztés eredményeként alakult ki.

A beszámolási időszak végén a követelés állomány összetétele: az adósok könyvszerinti értéke 49 513,9 millió forint, az egyéb követeléseké 1 172,6 millió forint volt. Az áruszállításból és szolgáltatásból a követelés állomány 2003. év végén 1,0 millió forint.

A járuléktartozás fejében átvett értékpapírok könyvszerinti értéke 10,4 millió forinttal csökkent, ami túlnyomó részben az elszámolt értékvesztés miatt következett be. A záró állomány 2003. évben 126,7 millió forint.

A pénzeszközök állományértéke az előző év végén -3 003,3 millió forint, a beszámolási időszakban 5 780,3 millió forinttal növekedett. A záró állomány egyenlege 2003. év végén 2 777,0 millió forint. Az Alap kezelője a kincstári számlák és a pénztárak tételeit tartja itt nyilván.

Az egyéb aktív pénzügyi elszámolások (jogalap nélkül felvett ellátás, kártérítési jogcím, stb.) beszámolási időszakvégi állománya 1 359,8 millió forint, amely az előző évhez képest csökkent 2 840,1 millió forinttal. Oka a függő, átfutó elszámolások év közti változása.

2. A források záró állománya 55 046,2 millió forint, amely a kötelezettségek magas összegéből (68 352,0 millió forint), a saját tőke negatív állományának (8 560,0 millió forint) és a tartalékok (-4 745,8 millió forint) összegzéséből adódik.

A saját tőke év végi állománya -8 560,0 millió forint, amely az előző évinél kisebb (39 009,7 millió forint). A csökkenés (47 569,7 millió forint) az eszközök értékének változásával függ össze.

A költségvetési tartalékok záró állománya -4 745,8 millió forint, amely a kiadási többlet és a bevételi lemaradás 2003. évi változásának eredménye. Az előző évi záró állomány összege -8 106,2 millió forint volt.

Hosszú lejáratú kötelezettsége nem volt az Alapnak.

A rövidlejáratú kötelezettségek állománya összességében növekedett az előző évhez képest, összege 2003. évben 59 469,4 millió forint. E kötelezettségek 22 309,9 millió forinttal emelkedtek az előző év azonos időszakához képest. A hitelek állománya a 2003-ban 28 473,7 millió forinttal növekedett így a záró állomány 36 329,7 millió forint. Főként az APEH által közölt leltári túlfizetés állomány változása okozta az egyéb rövidlejáratú kötelezettségek 6 180,3 millió forintos csökkenését (2002. évi záró állomány 28 948,8 millió forint). Az áruszállításból származó kötelezettségek 2003. évi záró állománya 371,2 millió forint, az előző évhez képest a növekedés 16,5 millió forint.

Az egyéb passzív pénzügyi elszámolások előző év végi 9 302,7 millió forint összege 420,2 millió forinttal (4,5 %-kal) csökkent. A függő, az átfutó, a

kiegyenlítő bevételek állománya alkotja, a 8 882,6 millió forintos 2003. évi záró állományt.

III. 2. Az Ny. Alap működési vagyonának alakulása

1. Az eszközök éves záró állománya 19 617,3 millió forint, az előző évhez mérten 19,6 %-kal (2 799,1 millió forinttal) nőtt az alábbi tételek 2003. évi változásának következményeként.

Az eszközök legnagyobb hányadát (88,2 %) a befektetett eszközök képviselik 17 307,2 millió forinttal, melynek összetételét a következők határozzák meg.

Az immateriális javak értéke 944,5 millió forint, amely 746,1 millió forinttal alacsonyabb összegű, mint a 2002. évi záró állomány. A vagyoni értékű jogok 5,6 millió forint, a szellemi termékek 740,5 millió forint összegű csökkenése okozta a fenti változást.

Tárgyi eszközök (ingatlanok, gépek berendezések, beruházások stb.) záró állománya 16 180,2 millió forint, az előző évihez képest a növekedés 4 702,1 millió forint. Az állományváltozásban meghatározó volt a Fiumei úti épület rekonstrukció folytatásának pénzügyi hatása mellett a megyei igazgatóságok épület beruházása, a Csopaki üdülő megvásárlása és a számítástechnikai eszközök beszerzése.

A befektetett pénzügyi eszközök értéke 42,8 millió forinttal növekedett, záró állománya 182,5 millió forint. A tétel tartalmazza a dolgozóknak lakásépítési és vásárlási támogatásként adott 1 éven túli visszafizetendő kölcsönöket.

Az eszközök 11,8 %-át a forgóeszközök 2 310,1 millió forintja tette ki. Főbb tételei a következők:

A készletek záró állománya 113,3 millió forint, amelyet az előző évhez képest a raktárban tárolt anyagok 75,5 millió forint értékű csökkenése eredményezett.

A pénzeszközök év végi állománya 1 808,6 millió forint, mely a forgóeszközök legnagyobb részét, 78,3%-át alkotja. E tétel tartalmazza a működési költségvetés igazgatási szerveinek pénzforgalmát. Az 1997-től a Magyar Államkincstárnál vezetett Kincstári keretszámlán bonyolódik, melynek záró állománya 1 722,7 millió forint. A záró pénzügyösszeg tartalmazza a keret maradvány összegeket, mely 1 281,1 millió forinttal alacsonyabb a 2002. év december 31-i állományhoz képest. Az idegen pénzeszközállomány 7,6 millió forinttal növekedett, záró állománya 85,8 millió forint, itt mutatja ki az ágazat a lakásépítés és vásárlás munkáltatói támogatás összegét.

Az egyéb aktív pénzügyi elszámolások 2003. évi záró állománya 278,8 millió forint. Az aktívák között szerepelnek azon függő-átfutó-kiegyenlítő kiadások, melyek teljesítése költségvetési szempontból nem a tárgyévet érinti. A beszámolási időszakban a növekedést (158,3 millió forint) befolyásolta a végrehajtott létszámcsökkentés még finanszírozásra nem került kiadási összege, mely véglegesen a következő évben kiadásként kerül elszámolásra.

2. A források éves állománya 19 617,3 millió forint. Legnagyobb hányadát a saját tőke képviseli, a fennmaradó összeg a tartalékokból, valamint a kötelezettségekből tevődik össze.

A saját tőke állománya: 15 411,1 millió forint, a források 78,6%-a. A növekmény 4 169,1 millió forint, amely lényegében a tőkeváltozások eredménye, amelyben az eszköz oldalon már részletezett befektetett eszközök és forgóeszközök változása játszott szerepet.

A tartalékok 1 956,0 millió forint összegének kialakulását a tárgyévi kiadási megtakarítás és a többletbevétel határozta meg. A tartalékok összege megegyezik a tárgyévi előirányzat maradvány összegével, amely az előző évhez képest 1 162,7 millió forinttal csökkent.

A kötelezettségek állománya 2 250,2 millió forint, mindössze 11,4%-a a források összegének. Ebből hosszú lejáratú kötelezettség 1 498,6 millió forint, (előző évi 1 887,1 millió forint) amely a világbanki hitel törlesztő részletének eredménye. A rövid lejáratú kötelezettségek 706,0 millió forint (az előző évi 564,6 millió forint) között került elszámolásra az áruszállításból és szolgáltatásból adódó fizetési kötelezettség, valamint a 2004. évre esedékes világbanki hitel törlesztő részlete.

Az egyéb passzív pénzügyi elszámolások záróállománya 45,6 millió forint, az előző évhez képest a növekmény 39,8 millió forint. E tétel a 2003. évi létszámleépítés decemberi (hóközi) kifizetés munkavállalótól levont tételeinek 2004. január havi esedékességgel átutalandó összegeivel kapcsolatos.

Összefoglalva a működési eszköz-forrás állomány 19 617,3 millió forintra, 19,6%-kal csökkent az előző évhez mérten.

IV. Nem az Ny. Alapból finanszírozott ellátások 2003. évi alakulása

A nyugdíjbiztosítás igazgatási szervei által megállapított és folyósított, de nem a Ny. Alapból finanszírozott ellátások összege 2003-ban 127 964,2 millió forint volt, 1,2 %-kal magasabb az előző évinél. A fenti összegből 113 721,8 millió forint a központi költségvetésből finanszírozott ellátásokhoz, 14 112,2 millió forint az egyéb forrásból finanszírozott

ellátásokhoz, 130,2 millió forint pedig az előző évi elszámolások rendezéséhez kapcsolódó kiadás. A központi költségvetésből finanszírozott ellátások a jövedelempótló és -kiegészítő szociális támogatások, valamint a pénzbeli kárpótlás és a Párizsi Békeszerződés alapján folyósított ellátások kiadásait tartalmazzák. (Az előbbi finanszírozója az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium, az utóbbié pedig a Pénzügyminisztérium.) A jövedelempótló és -kiegészítő szociális támogatások kiadása 106 634,1 millió forint volt, 5 634,1 millió forinttal meghaladva az előirányzatot. A túlteljesítés többek között az alábbi központi intézkedéseknek köszönhető:

- a vakok személyi járadéka esetében a 21/2003. (II. 25.) Kormányrendelet alapján végrehajtott márciusi egyösszegű kifizetés;
- az egyes tartós időtartamú szabadságvesztést elszenvedettek részére a 267/2000. (XII. 26.) Kormányrendelet alapján járó juttatás alkotmánybírósági határozattal összefüggő kiadási többlete.

Az ellátási kiadások – az emelések hatására - meghaladják a 2002. évi (103 535,5 millió forint összegű) kifizetéseket, annak ellenére, hogy a létszám az előző évihez képest 6,6 %-os csökkenést mutat. A bevételek összege 106 568,3 millió forint, amely 65,8 millió forinttal elmarad a kiadásoktól. Ezt a hiányt a zárszámadás keretében kell az Ny. Alap részére megtéríteni. A pénzbeli kárpótlás kifizetése 4 820,7 millió forint összeget tett ki, amely 1 579,3 millió forint megtakarítást mutat a (6 400,0 millió forintos) előirányzathoz képest. A Párizsi Békeszerződés alapján folyósított életjáradékok kiadása 2 266,9 millió forint volt, amely 633,1 millió forinttal alatta marad az előirányzat (2 900 millió forint) összegének. A Pénzbeli kárpótlás kiadásai 8,8 %-kal alatta maradnak, a Párizsi Békeszerződés alapján folyósított életjáradékoké pedig 5,4 %-kal meghaladják az előző évi összeget. A kiadások csökkenése – a pénzbeli kárpótlás esetében - az ellátottak számának csökkenése miatt következett be. A központi költségvetés által finanszírozott ellátások körében az ellátottak számának csökkenése a pénzbeli kárpótlás esetében a legjelentősebb (9,3 %), és alapösszegének emelése (8,4 %) nem ellensúlyozta e csökkenést. Emellett a visszaérkezett ellátások is további csökkentő hatást gyakorolnak a kiadások alakulására. A Párizsi Békeszerződés alapján folyósított életjáradékok esetében a 2003. évi CVIII. törvény további 200 millió forintértékű keret életjáradékokra váltását tette lehetővé. E két ellátás bevételeinek együttes összege 7 088,4 millió forint, 856,0 ezer forinttal meghaladva a kiadásokat, amely a zárszámadás keretében visszautalandó a finanszírozónak.

A „régí” korengedményes nyugdíj 2003. évi bevétele 9,4 millió forint volt, amelynek a központi költségvetés részére történő átadására a 2000. évi CXIX. törvény 21. § b) pontjában előírtakra tekintettel a zárszámadás keretében kerül sor.

A fenti ellátással kapcsolatos behajtható adósállománynak az APEH részére történő átadása a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének 2001. évi végrehajtásáról szóló 2002. évi XL. törvény 19. §-a alapján végrehajtásra került, így a 2003. évtől az ebből keletkező bevételek beszedését már az APEH végzi. A NYUFIG bevétele az átadás során behajthatatlannak minősített, utóbb behajthatóvá vált ügyekből származó, a központi költségvetést megillető bevétel.

Az „új” korengedményes nyugdíj kiadása 6 086,7 millió forint, a 2003. évet illető bevétele pedig 5 069,8 millió forint volt, a - nyugdíj-emelésekből adódó hiánya - ezáltal 1 016,9 millió forintot tett ki, amelynek megtérítése – az 1999. évi CIX. Törvény 14 §-a alapján – a Munkaerő Piaci Alapot terheli. A kiadás 5,9 %-kal elmarad az előző évi összegtől, az ellátottak száma ugyanis – elsősorban az öregségi korhatár elérése miatt – oly mértékben (közel 23 %-kal) csökkent, hogy azt a nyugdíjemelések hatása nem ellensúlyozta.

A hadigondozotti ellátások kiadásai 5 133,2 millió forint összegben teljesültek, bevételei pedig 5 131,4 millió forintot tettek ki. A kiadások 8,1 %-kal – az ellátottak számával azonos mértékben – csökkentek az előző évihez képest.

A vagyoni kárpótlási életjáradék kiadása 2 868,2 millió forint, bevétele pedig 2 868,6 millió forint volt. A tárgyévi kiadások 5,8 %-kal haladják meg az előző évit. Az ellátottak száma ez esetben is csökkent (6,4 %-kal), de az ellátások összege – az előző évi nyugdíjemelésnek megfelelően, március elsejei hatállyal - ennél lényegesen nagyobb mértékben (15,8 %-kal) emelkedett.

A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet által finanszírozott termőföld életjáradék megállapítása és folyósítása a 2003. év folyamán kezdődött meg, kiadása 24,1 millió forint, bevétele pedig 23,0 millió forint volt.

Az egyéb forrásból finanszírozott ellátások esetében – kivéve az „új” korengedményes nyugdíj ellátást – a többletek, illetve a hiányok rendezésére a finanszírozási megállapodások alapján kerül sor.

A 2003. évben a nem az Ny. Alapból finanszírozott ellátások kiadása összesen – az előző évi elszámolások rendezését is figyelembe véve – 127 964,2 millió forint, bevétele 130 489,9 millió forint, a finanszírozási többlet pedig 2 525,8 millió forint volt.

Budapest, 2004. május „.....”.

Dr. Barát Gábor
főigazgató